

**YURT DIŞI
SANDIK KURULU ÜYELERİ VE
GÖZLEMCİLER (MÜŞAHİTLER)
İÇİN REHBER**

**26. DÖNEM MİLLETVEKİLİ SEÇİMLERİ
8-25 EKİM 2015**

**HUKUK VE SEÇİM İŞLERİNDEN SORUMLU
GENEL BAŞKAN YARDIMCILIĞI**

2015

Ocak

	pt	sa	ça	pe	cu	ct	pa	
01				1	2	3	4	05
02	5	6	7	8	9	10	11	06
03	12	13	14	15	16	17	18	07
04	19	20	21	22	23	24	25	08
05	26	27	28	29	30	31		09

Şubat

	pt	sa	ça	pe	cu	ct	pa	
01							1	08
02	2	3	4	5	6	7	8	09
03	9	10	11	12	13	14	15	10
04	16	17	18	19	20	21	22	11
05	23	24	25	26	27	28		12

Mart

	pt	sa	ça	pe	cu	ct	pa	
01							1	09
02	2	3	4	5	6	7	8	10
03	9	10	11	12	13	14	15	11
04	16	17	18	19	20	21	22	12
05	23	24	25	26	27	28	29	13
	30	31						14

Nisan

	pt	sa	ça	pe	cu	ct	pa	
14			1	2	3	4	5	18
15	6	7	8	9	10	11	12	19
16	13	14	15	16	17	18	19	20
17	20	21	22	23	24	25	26	21
18	27	28	29	30				22

Mayıs

	pt	sa	ça	pe	cu	ct	pa		
14						1	2	3	23
15	4	5	6	7	8	9	10	24	
16	11	12	13	14	15	16	17	25	
17	18	19	20	21	22	23	24	26	
18	25	26	27	28	29	30	31	27	

Haziran

	pt	sa	ça	pe	cu	ct	pa		
14			1	2	3	4	5	6	7
15	8	9	10	11	12	13	14	15	16
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
17	26	27	28	29	30	31		26	27
18	28	29	30					27	28

Temmuz

	pt	sa	ça	pe	cu	ct	pa	
27			1	2	3	4	5	31
28	6	7	8	9	10	11	12	32
29	13	14	15	16	17	18	19	33
30	20	21	22	23	24	25	26	34
31	27	28	29	30	31			35

Ağustos

	pt	sa	ça	pe	cu	ct	pa		
27							1	2	36
28	3	4	5	6	7	8	9	37	
29	10	11	12	13	14	15	16	38	
30	17	18	19	20	21	22	23	39	
31	24	25	26	27	28	29	30	40	
	31								

Eylül

	pt	sa	ça	pe	cu	ct	pa		
27			1	2	3	4	5	6	36
28	7	8	9	10	11	12	13	14	37
29	15	16	17	18	19	20	21	22	38
30	23	24	25	26	27	28	29	30	39
31	28	29	30						40

Ekim

	pt	sa	ça	pe	cu	ct	pa	
40				1	2	3	4	44
41	5	6	7	8	9	10	11	45
42	12	13	14	15	16	17	18	46
43	19	20	21	22	23	24	25	47
44	26	27	28	29	30	31		48

Kasım

	pt	sa	ça	pe	cu	ct	pa		
40							1	49	
41	2	3	4	5	6	7	8	50	
42	9	10	11	12	13	14	15	51	
43	16	17	18	19	20	21	22	52	
44	23	24	25	26	27	28	29	53	
	30								

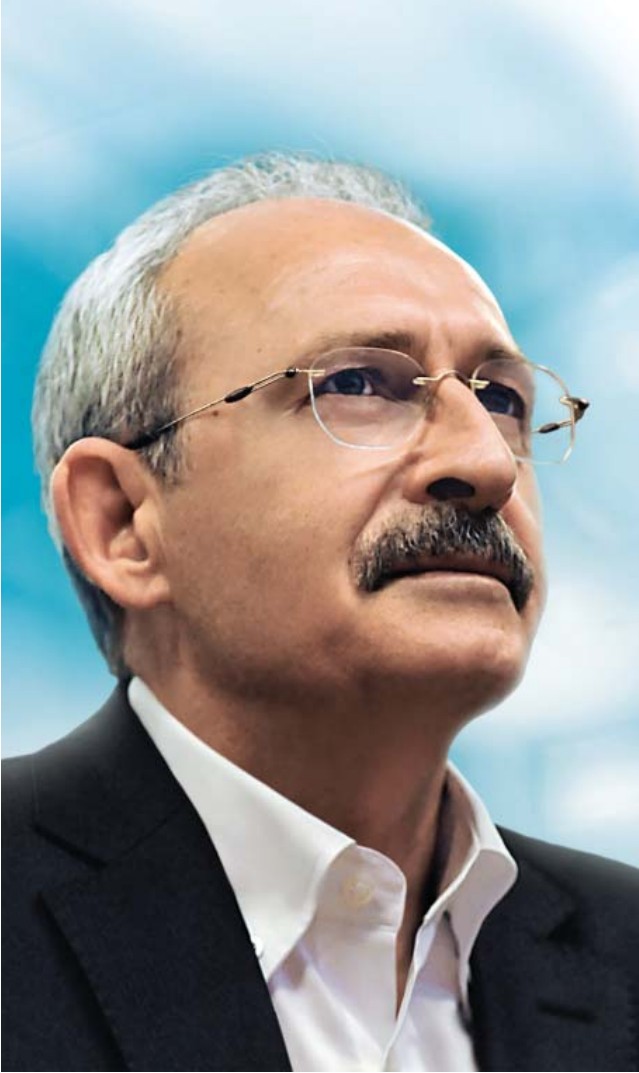
Aralık

	pt	sa	ça	pe	cu	ct	pa		
40			1	2	3	4	5	6	49
41	7	8	9	10	11	12	13	14	50
42	15	16	17	18	19	20	21	22	51
43	23	24	25	26	27	28	29	30	52
44	28	29	30	31					53

Cumhuriyet bilhassa kimsesizlerin kimsesidir.

Mustafa Kemal ATATÜRK

*Siyaset heyecan, inanmışlık, kararlılık işidir.
Heyecanınızı asla kaybetmeyin!*

Kemal KILIÇDAROĞLU

Sevgili Partili Arkadaşım,

1 Kasım 2015 seçimleri, halkın iktidarına giden yolda dönüm noktası olacaktır. Seçim ve sandık kurullarının oluşumundan, seçmen kütüklerinin güncellenmesine; oy kullanma işlemlerinden, şikayet ve itirazlara kadar her aşamada seçimin güvenli bir şekilde yürütülebilmesi için partimize ve parti üyelerimize büyük görev düşmektedir.

Partimiz, ilçe seçim kurulları ile sandık kurullarında üye ve sandık başlarında gözetmen bulundurma hakkına sahiptir.

Bu rehber sandık kurulu üyeleri ve gözlemcilerimizin oy kullanma sırasında ve öncesinde dikkat edecekleri konuları içermektedir. Unutulmamalıdır ki sandık başında; oy kullanma, döküm ve sayım sırasında yapılması gereken müdahalelerin zamanında yapılmış olması, sonradan yapılacak itirazların sonuç vermesi için en önemli adımdır. Bu nedenle örgüt yöneticilerimiz, sandık kurulu üyelerimiz, gözetmenlerimiz ve partililerimizin bu rehberi iyice incelemeleri ve seçim sonuna kadar başucu kitapçığı olarak ellerinin altında bulundurmaları yararlı olacaktır. Unutmayın, güç örgütten gelir. Örgütlüyseniz güçlüsünüzdür ve kazanırsınız.

Saygılarımla.

Bülent Tezcan
Genel Başkan Yardımcısı
Hukuk ve Seçim İşleri

İÇİNDEKİLER

1- GİRİŞ	5
A- Seçime Dair Mevzuat	5
B- Seçime Dair Kavramlar	5
2- SANDIK KURULU	6
A- Sandık kurulu kimlerden oluşur?.....	6
B- Sandık kurulu üyelerinden gelmeyen olursa ne olacak?	6
C- Sandık kurulunun görev ve yetkileri	7
D- Sandık kurulu üyemiz geldi;	8
ama gözlemcimiz (müşahidimiz) gelmedi. Bu durumda ne olacak?	
E- Sandık kurulu üyemizin oy kullanması	8
3- GÖZLEMÇİ (MÜŞAHİT)	9
A- Gözlemci (Müşahit) kime denir, görevleri nelerdir?.....	9
B- Gözlemcinin (Müşahidin) sandık başında bulunma hakkı ...	9
C- Gözlemcinin (Müşahidin) oy kullanması.....	10
4- SANDIK ÇEVRESİ VE ALANINDA BULUNABİLECEK KİŞİLER	11
A- Sandık çevresinde kimler bulunabilir	11
B- Sandık alanında kimler bulunabilir	11
C- Seçmenlerin sandık çevresindeki durumu.....	11
D- Güvenlik güçlerinin sandık çevresindeki durumu	12
E- Medya mensuplarının durumu.....	12
5- SEÇİM ÖNCESİ HAZIRLIKLAR	13
6- SEÇİM GÜNÜ	15
A- Yurt Dışında Kimler Oy Kullanabilir?.....	15
B- Oy verme ne zaman başlar?	15
C- Yurt Dışında Nasıl Oy Kullanılır?	15
D- Oy verme aşamasında dikkat edilecek hususlar.....	16
E- Kimlik Tespiti	18
F- Fiziksel Engelli seçmenlerin oy kullanması.....	18
G- Zihinsel Engelli seçmenlerin oy kullanması	18

H- Okur yazar olmayan seçmenlerin oy kullanması.....	19
I- Refakatçi yasağı	19
J- Telefon, ses ve görüntü kayıt cihazı teslimi ve Telefonla görüşme yasağı:	19
K- Oy verme işleminin biteceği saat geldiğinde hala seçmen varsa ne olacaktır?.....	20
L- Oy kullanma bitiminin ilanı	20
7- ZARF SAYIM ve DÖKÜMÜ	21
8-SAKLAMA VE ULAŞTIRMA SANDIK KURULU	25
9- OYLARIN SAYIM ve DÖKÜMÜ.....	26
A- Sayım - dökümle görevli sandık kurullarının oluşturulması	26
B- Geçersiz zarflar	26
C- Zarfların ayrılması	27
D- Geçerli ve geçersiz oy pusulaları	27
1) Geçersiz oylar	27
2) Geçerli oylar	28
E- Zarfların açılması, oyların sayım ve dökümü ile sandık sonuç tutanaklarının düzenlenmesi	29
F- Sayım ve döküm aşamasında gözlemci (Müşahit)	30
10- SONUÇ İLANI	31
11- ŞİKAYET	32
12- İTİRAZ.....	34
202/1 sayılı GENELGE	35
Şikayet ve İtiraz Dilekçe Örnekleri	73
Yurt Dışında Oy Kullanılacak Günleri Gösterir Çizelge....	76

1- GİRİŞ

A- Seçime Dair Mevzuat

İlgili Kanun: 298 sayılı “Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun”dur.

İlgili Genelge: 1 Kasım 2015 tarihinde yapılacak olan “26. Dönem Milletvekili Genel Seçimi”nde yurt dışında kullanılacak oylarla ilgili hususlarda uygulanacak olan genelge, 202/1 sayılı genelgedir.

B- Seçime Dair Kavramlar

Yurt Dışı Sandık Kurulu: Her sandık için kurulacak olan kuruldur. Oyların kullanılması bu kurulun gözetimi altında yapılır.

Saklama ve Ulaştırma Kurulu (Komisyon): Her sandık için kullanılan oyları mühürlü torbalarda saklayıp Türkiye’ye ulaştırmak üzere kurulan kuruldur. Her dış temsilcilik için bir Saklama ve Ulaştırma Kurulu kurulacaktır.

Sayım-Döküm Kurulları: Yurt dışı temsilciliklerden gelen oyların Türkiye’de sayım ve dökümünü yapacak olan kurullardır. Ankara’da yeteri kadar kurulacaktır.

Gözlemci (Müşahit): Sandık kurulunun oluşturulması, oy kullanma, zarfların sayımı ve tutanakların tutulması işlemlerini takip eden siyasi partiler tarafından görevlendirilen yetkiliye “müşahit” veya “gözlemci” denir.

Sandık Çevresi: Sandığın çevresindeki 15 metre yarıçaplı alandır. Bu yerde sandık kurulu başkanı koşulları dikkate alarak bir uzaklık belirlenir ve bunu tutanağa geçirir.

Sandık Alanı: Sandık kurulunun görev yaptığı ve sandık kurulu başkanı tarafından belirlenen ve tutanağa geçirilen alandır. Sandık çevresinden daha geniş bir alanı kapsar.

2- SANDIK KURULU

A- Sandık kurulu kimlerden oluşur?

(202/1 sayılı Genelge md. 9)

Sandık kurulu bir başkan, bir kamu görevlisi üye ve son milletvekili genel seçiminde Türkiye genelinde en çok oy alan üç siyasi partinin bildirdikleri birer isimden oluşur ve aynı usulle yedek üye seçilir. (Bu partiler, Cumhuriyet Halk Partisi, Adalet ve Kalkınma Partisi ile Milliyetçi Hareket Partisi'dir)

Siyasi partiler üye bildirmez ise; eksiklik kamu görevlileri veya seçmenler arasından seçilecek üye ile doldurulur. Sandık kurulu başkan ve üye seçimleri, yurt dışında öncelikle sandığın kurulacağı yerde görevli kamu görevlisi ve seçmenler arasından yapılır.

Sandık kurulu üyeleri, sandık başında resmi görev yapar. Oy pusulasını ve oy zarfını vatandaşa veren, kimlik kontrolü yapan, seçim bittikten sonra sandığı açıp kullanılan zarfları sayan ve zarfları açmadan torbalara koyup ağzını mühürleyerek saklama kuruluna teslim eden kurulun üyeleridir.

Sandık kurulu, seçim günü tüm sandık işlemlerini yürütür.

Hiç kimse, sandık kurulunun görevini yapmasını engelleyemez.

B- Sandık kurulu üyelerinden gelmeyen olursa ne olacak?

(202/1 sayılı Genelge md.13)

Sandık kurulunun asıl üyelerinden gelmeyen olursa yerine yedek üyelere biri getirilir. Şayet, kurul üyeleri sayısı ikiden aşağı düşerse eksiklik o sandık alanında seçme yeterliliğine sahip, okur-yazar olanlar arasından başkanın seçeceği kimselerle tamamlanır ve bu konu tutanağa geçirilir.

Not: Bir başkan iki üyenin bulunması halinde diğer eksik üyelerin tamamlanması gerekmez. Kurul çalışmaya başlayabilir.

Not: Sandık kurulu başkanının görevi başına gelmemesi veya bırakıp gitmesi halinde, yerine kurulun siyasi partili olmayan ve kurs gören üyesi, bu da yoksa üyelere en yaşlısı başkanlık eder. Yaş konusunda uyuşmazlık çıkarsa nüfus cüzdanındaki bilgi esas alınır. Doğum tarihlerinin de aynı olması durumunda kura çekilir.

C- Sandık kurulunun görev ve yetkileri (202/1 sayılı Genelge md.10)

- a. Sandık alanı içinde seçimin düzenle geçmesi için gereken tedbirleri almak, oy verme işlerini yürütmek ve denetlemek,
- b. Sandık alanında sandığın konulacağı yeri belirlemek, sandığın konulacağı yeri gösteren işaretler koymak
- c. Sandıktan çıkan oy zarflarını açmadan saymak, oy kullanan seçmen sayısı ile birbirine uygunluğunu sağlayarak tutanağa geçirmek,
- d. Örnek: 502 sayılı “Zarf Sayım Tutanağı” düzenlenip imzalanıncaya kadar ileri sürülecek şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak, kararları tutanak defterine geçirerek altını imzalamak, bu kararlardan itiraza uğrayanları İlçe seçim kuruluna göndermek üzere derhal Komisyona teslim etmek,
- e. Sandık kurulu tutanak defterindeki tutanakları ve gerekli diğer tutanakları düzenlemek ve altını imzalamak,
- f. Kullanılmayarak artan zarflar ile oy pusulalarını ve matbu evrakı, ayrı ayrı bağlayıp mühürledikten sonra komisyona teslim etmek, imzalı **Örnek: 500 sayılı «Sandık Seçmen Listesi”ni**, tutanak defterini, kurulca imza edilen zarf sayım tutanağı ile kapalı oy zarflarını torbaya koyarak ağzını bağlamak ve sandık kurulu mührü ile mühürleyerek muhafaza altına alınmak üzere

sandık kurulu başkanı ve ad çekme ile seçilecek en az iki üye tarafından komisyona teslimini sağlamak,

- g.** Kanunlarla ve Yüksek Seçim Kurulu genelge ve kararları ile verilen diğer görevleri yapmak.

D- Sandık kurulu üyemiz geldi; ama gözlemcimiz (müşahidimiz) gelmedi. Bu durumda ne olacak?

Bu durumda Partimiz adına sandık kurulu üyeliği yapan üyemiz, aynı zamanda gözlemcimizin (müşahidimizin) görevini de üstlenecektir.

Sandık kurulu üyemiz, kurul görevini yaparken bir yandan da gelmeyen gözlemcimizin (müşahidimizin) görevini nasıl üstlenecek? Seçimin adil bir şekilde devam etmesini denetleyecek, zarfların sayılmasından sonra sandık sonucu tutanağının kurul tarafından imzalanmış mühürlü bir örneğini, gelmeyen gözlemci (müşahit) yerine alıp bölgedeki parti temsilcimize ulaştıracaktır.

E- Sandık kurulu üyemizin oy kullanması (202/1 sayılı Genelge md. 34)

Temsilciliklerimizde veya ihtiyaç duyulması halinde diğer yerlerde kurulacak oy sandıklarında görevli sandık kurulu başkan ve üyeleri, seçmen kütüğünde kayıtlı olmak koşulu ile görevli oldukları sandıkta bu Genelge'nin 31. maddesinde öngörülen usul ve esaslara göre oy verirler. Sandık kurulu görevlilerinin oy kullanmasında görev yapılan temsilcilik seçmeni olmak şarttır. Görev yapılan temsilcilik seçmeni olmayan görevlilerimiz ancak seçmen kayıtlarının bulunduğu yerde oylarını kullanabilirler.

3- GÖZLEMCI (MÜŞAHİT)

A- Gözlemci (Müşahit) kime denir, görevleri nelerdir?

Sandık başı işlemlerini takip etmek üzere, siyasi partilerin kamu hizmetinden yasaklı olmayan ergin kişiler arasından belirlediği, siyasi partilerin oy kullanma, tasnif ve tutanakların tutulması işlemlerini takip eden yetkiliye “gözlemci” veya “müşahit” denir.

Gözlemci (müşahit), seçimin tarafsız bir şekilde yürütülüp yürütülmediği, sandık kurulunun görevini gerektiği şekilde yapıp yapmadığı gibi hususları denetler. Gerekirse şikayet hakkını kullanır, şikayetin kabul edilmemesi durumunda Yurt Dışı İlçe Seçim Kuruluna itirazda da bulunabilir.

Seçim bitip zarflar sayıldığında, kullanılan zarf sayılarının yazıldığı ıslak imzalı Örnek:502 Zarf Sayım Tutanağının birer örneğini sandık kurulu başkanından teslim alarak bölgede görevli parti temsilcisine ulaştırır.

B- Gözlemcinin (Müşahidin) sandık başında bulunma hakkı:

Oy vermenin başlangıcından itibaren gözlemcilerin (müşahitlerin), tüm işlemleri takip etmek ve denetlemek, tutanağa geçirmek ve gerektiği yerlerde itiraz etmek üzere sürekli sandık çevresinde kalma hakkı vardır. Bu yasal hak, hiçbir şekilde engellenemez.

DİKKAT: Seçim günü öncesinde, SİYASİ PARTİ ONAYLI “Gözlemci (Müşahit) Belgesi” düzenlenerek gözlemcimize (müşahidimize) verilmesi ÇOK ÖNEMLİDİR! Gözlemcimiz (müşahidimiz), bu belge ile görevini yapabilecektir.

Sandık kurulu üyelerimiz, diğer parti gözlemcilerinin (müşahitlerinin) belgelerinin de kontrol edildiğinden emin olmalıdır.

Müşahitler her bir sandık kurulu için bir kişi olarak belirlenir. Temsilcilikte kurulacak sandık sayısı kadar

müşahit bulunamaması durumunda zarf sayımına ilişkin tutanağın birer örneğini sandık alanında hazır bulunan müşahitlerimiz tüm sandıklardan alabilir.

Örneğin Berlin Başkonsolosluğunda bir günde 8 sandık kurularak yapılacak seçimlerde her bir siyasi parti sandık alanında en fazla sekiz müşahit bulundurabilir.

C- Gözlemcinin (Müşahidin) oy kullanması

Gözlemcimiz (müşahidimiz), kendi oy kullanacağı sandıktan başka bir sandıkta oy kullanacak olabilir. Bu durumda, oy vereceği sandıkta oyunu kullanıp derhal gözlemci (müşahit) olarak görevli olduğu sandığa gitmelidir.

Görev bilgilendirmelerinde üyelerimize telefon veya e-posta ile ulaşılabilir. Bu yüzden, üyelerimizin kayıtlarındaki bilgilerini güncel tutmaları önemlidir.

4- SANDIK ÇEVRESİ VE ALANLANINDA BULUNABİLECEK KİŞİLER

A- Sandık çevresinde kimler bulunabilir (202/1 sayılı Genelge md. 21)

Sandık çevresinde, sandık kurulu başkan ve üyeleri, adaylar, milletvekilleri, o sandık bölgesinde kayıtlı seçmenler ve o sandıkta görevli müşahitler ile bina sorumluları ve çağrı üzerine gelen görevli kolluk güçleri veya özel güvenlik görevlilerinden başka kimse bulunamaz. Şu kadar ki, siyasi partilerin İlçe Seçim Kuruluna bildirdikleri itiraza yetkili kişiler ile temsilciler, İlçe Seçim Kurulunca önceden kendilerine verilen belge ile sandık çevresinde bulunabilirler.

Medya mensuplarının; sandık çevresinde, sandık başı işlemlerine engel olmamak şartıyla, haber amacıyla görüntü almaları ve bilgi elde etmeleri serbesttir

B- Sandık alanında kimler bulunabilir (202/1 sayılı Genelge md. 22)

Sandık alanında, sandık çevresinde bulunma hakkına sahip kimseler ile seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçleri veya özel güvenlik görevlilerinden başka kimse bulunamaz. Ayrıca, seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçleri ve özel güvenlik görevlileri dışında resmî üniforma ve silah taşıyanlar sandık alanına giremez

Siyasi partilerin sandık başlarında görevlendirecekleri müşahitlerin, kamu hizmetlerinden yasaklı olmayan ergin kimselerden olması şarttır. Bu şartları taşımayan kimse müşahit olamaz ve sandık alanından uzaklaştırılır.

C- Seçmenlerin sandık çevresindeki durumu

202/1 sayılı genelgenin 21. maddesi uyarınca seçmenler oy kullandıkları, sandık çevresinde bulunabilirler.

Ancak; 202/1 sayılı genelgenin 29. maddesi uyarınca Hiçbir seçmen oyunu kullandıktan sonra SANDIK BAŞINDA kalmaz. Oyunu kullandıktan sonra sandık başından ayrılmayan seçmene başkan, uzaklaşmasını hatırlatır.

D- Güvenlik güçlerinin sandık çevresindeki durumu

202/1 sayılı genelgenin 21. maddesi uyarınca görevli kolluk güçleri veya özel güvenlik görevlileri, sandık çevresinde ancak sandık kurulu başkanının çağrısı üzerine bulunabilirler.

Not : Seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçleri ve özel güvenlik görevlileri dışında resmî üniforma ve silah taşıyanlar sandık alanına giremez.

E- Medya mensuplarının durumu

202/1 sayılı genelgenin 21. maddesi uyarınca medya mensupları sandık çevresinde, sandık başı işlemlerine engel olmamak şartıyla, haber amacıyla görüntü almaları ve bilgi elde etmeleri serbesttir.

5- SEÇİM ÖNCESİ HAZIRLIKLAR (202/1 sayılı Genelge md. 12)

Sandık kurulu başkan ve üyeleri, oy verme günü oy verme saatinden en az bir saat önce sandık başında toplanarak ant içerler.

Sandık kurulu başkanı, tutanakla teslim almış olduğu torbayı kurula göstererek açar ve içerisinde bulunan mühürleri masanın üzerine koyar. Bundan sonra seçim sandığının boş olduğunu orada bulunan sandık kurulu üyeleriyle müşahitler önünde tespit eder, sandığın kapağını kapatır ve mühürler.

Sandık kurulu, hazır bulunanlar önünde teslim aldığı ve üzeri numaralanıp paketlenmiş birleşik oy pusulası paketini açıp, oy pusulalarını sayar; bir gün önce kullanılmak üzere mühürlenmiş ancak kullanılmadan ertesi güne kalan birleşik oy pusulaları hariç birleşik oy pusulalarının her birinin arkasını mutlaka sandık kurulu mührü ile mühürler.

Dikkat: Oy pusulalarının üzerinde sadece 1 adet sandık kurulu mührü bulunur.

Sandık kurulu, bundan sonra İlçe Seçim Kurulu başkanlığı mührünü taşıyan oy zarflarını sayar, bir gün önce kullanılmak üzere mühürlenmiş ancak kullanılmadan ertesi güne kalan oy zarfları hariç her zarfın ön yüzüne mutlaka (İlçe seçim kurulu başkanlığı mührünün basılı olduğu yüze) sandık kurulu mührünü basar.

Dikkat: Zarfların üzerinde yurt dışı ilçe seçim kurulu ve sandık kurulu mührü olmak üzere 2 adet mühür bulunur.

Sandık kurulu Milletvekili Genel seçimine ilişkin etiketlerden birini sandığın önüne, diğerini ise üstüne yapıştırır.

Sandık kurulu, yaptığı sayımların sonucunu ve yukarıda sayılan işlemleri bu Genelge gereğince tutanak defterine geçirip imzalar.

Dikkat: Sandık Kurulu üyelerimiz ve gözlemcilerimiz (müşahitlerimiz), seçim günü oy kullanma başlamadan en geç bir saat önce, yani saat 09.00'da oy verme yerine gelmiş olmalıdırlar. Sabah sandık başında olmak çok önemlidir. Aksi halde, "sandığın boş şekilde mühürlenmesi ve oy pusulalarının sayılıp ayrılması ve mühürlenmesi gibi" önemli işlemlerin kontrol edilememesi söz konusu olacak ve oy/sandık güvenliği riske girecektir.

Dikkat: Boş oy pusulaları ve zarfları ile çuval hiçbir gerekçe ile önceden açılmaz ve işlem yapılmış, mühürlenmiş, hazırlanmış olarak seçim günü sandığa getirilemez. Boş oy pusulası ve zarfları ile çuvalların açılmasından başlanarak tüm işlemler, sandık kurulu ve gözlemciler (müşahitler) kontrolünde yapılmalıdır!

Dikkat: Tutanakların işlemlerin tamamlanmasından sonra imzalanmasına dikkat edilmeli, tutanaklar doldurulmadan imzalanmaması önemlidir.

ÖNERİLER:

- Bu rehberi mutlaka yanınızda bulundurun.
- Müşahit belgesinin veya sandık görevlendirme belgesinin yanınızda olduğundan emin olun.
- Bu rehberin ekinde ve CHP internet sayfasında yer alan örnek şikayet ve itiraz dilekçelerinden yeterli sayıda basarak yanınıza alın.
- Telefonunuzun pilinin bitmesi ihtimalin karşın yanınızda şarj cihazınızı bulundurun.

6- SEÇİM GÜNÜ

A- Yurt Dışında Kimler Oy Kullanabilir? (202/1 sayılı Genelge md. 27)

Yurt dışında yaşayan ve seçme yeterliliğine sahip Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları seçimlerde oy kullanabilir. Mavi kart sahipleri oy kullanamaz.

Vatandaşlarımızın Yurt dışında oy kullanabilmesi için adreslerinin Yurt Dışı Seçmen Kütüğünde görünmesi gerekmektedir.

Oy verme gününe kadar, haklarında seçme yeterliliğini kaybettiğine dair yetkili

mercilerden resmî belge gelmiş bulunan seçmenlere oy kullanırlmaz.

B- Oy verme ne zaman başlar?

Yurt Dışında kurulacak sandıklarda oy verme işlemi 8 Ekim Perşembe günü ile 25 Ekim Pazar günleri arasında Yüksek Seçim Kurulu tarafından ülkelere göre belirlenecek günlerde yapılacaktır. Bu günler arasında oy verme yerel saatle 10.00'da başlar ve 19.00'de biter. (Sandık kurulacak yerleri ve oy kullanma günlerini gösterir liste ektedir).

Gümrüklerde kurulacak sandıklarda oy kullanma işlemi ise 8 Ekim Perşembe günü başlayacak ve 1 Kasım Pazar günü saat 17:00 de sona erecektir.

C- Yurt Dışında Nasıl Oy Kullanılır?

Genel seçimlerinde yurt dışında yaşayan vatandaşlarımız buldukları ülkede ya da gümrük kapılarında oy kullanabileceklerdir.

Yurt dışında oy kullanan vatandaşların oy kullanmalarını müteakip isimleri elektronik sisteme kaydedilecek ve aynı kişinin gümrüklerde tekrar oy kullanmasının önüne

geçilecektir. Aynı şekilde gümrüklerde oy kullanan vatandaşlarımızın da isimlerinin elektronik sisteme kaydedilmesi suretiyle mükerrer oy kullanmalarının önüne geçilecektir.

Buldukları ülkelerde oy kullanacak vatandaşlarımızın oy kullanma günleri, ülkelere göre ayrı ayrı belirlenmiştir. Gümrüklerde ve hangi ülkede hangi tarihler arasında oy kullanılacağı, buralarda kaç sandık kurulacağı rehber ekindedir. Bu seçimde, Cumhurbaşkanlığı seçimindeki randevu sistemi uygulanmayacak; vatandaşlarımız, belirlenen tarih aralığında hafta sonları da dahil olmak üzere diledikleri gün ve yerel saat ile 10:00 – 19:00 arasında oy kullanabileceklerdir.

D- Oy verme aşamasında dikkat edilecek hususlar (202/1 sayılı Genelge md. 29, 30 ve 31)

1. Sandık Kurulu ilk olarak, seçmenin kimliğini tespit eder. Bunun ardından “Bilgisayar Destekli Merkezi Seçmen Kütüğü Sistemi” üzerinden diğer yöntemlerle (örneğin gümrükte vs) oy kullanıp kullanmadığını kontrol eder. Bu işlem yapılmadan seçmene oy kullanılmamalıdır.

Dikkat: Seçmen kütüğünde kaydı bulunmayan veya bilgisayar sisteminde “oy kullandı” bilgisi bulunan vatandaşlara oy kullanılmaz.

2. Seçmen kütüğüne kayıtlı olup, “Oy Kullandı” bilgisi işaretli olmayan seçmenler; kimlik bilgilerini (Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, adı, soyadı, baba adı, doğum tarihine ilişkin bilgileri) Örnek: 500 sayılı “Sandık Seçmen Listesi”ne yazdırır ve oy kullanabilir.

Dikkat: Seçmene;

- a. Birleşik oy pusulası verildikten sonra hata veya başka bir neden ileri sürülerek yeni bir birleşik oy pusulası verilemeyeceği,

- b. Cep telefonu, fotoğraf veya film makinesi gibi görüntü kaydedici veya haberleşme sağlayıcı cihazlarla kapalı oy verme yerine girmesinin yasak olduğu ve cezasının bulunduğu,
- c. Bu tür cihazlar varsa oy verme işlemi bittikten sonra iade edilmek üzere bırakması gerektiği de hatırlatılır.
3. Gebeler, hastalar, engelliler, yaşlılar sıra ile bekletilmeden oylarını kullanırlar. Güvenlik görevlilerinin de bekletilmeden oy kullanmalarına izin verilir.
4. Sandık başında seçmene; vereceği oy hakkında hiç kimse müdahale, telkin ve tavsiyede bulunamaz.
5. Seçmen kapalı oy verme yerinden çıkmadıkça hiç kimse oraya giremez. Oy pusulasını hazırlamak için gerekli normal süreden fazla kapalı oy verme yerinde kalan seçmenler kurul başkanı tarafından uyarılır. Bu uyarıya rağmen kapalı oy verme yerinden çıkmayan seçmen oradan görevlilerce çıkartılır.

Dikkat: Sandık kurulu üyelerimiz ve gözlemcilerimiz (müşahitlerimiz), oy kullanma süresince asla sandık başından ayrılmayacaklardır. Zaruri ihtiyaçlar aynı anda değil dönüşümlü olarak giderilmelidir.

6. Oy kullanan seçmen sandığa oyunu attıktan sonra, seçmen listesinde adının karşısını imzalar. İmza atamayanların sol elinin başparmağının izinin alınmasıyla yetinilir. Sol el başparmağı olmayan seçmenin hangi parmağı bastığı yazılır, hiç parmağı olmayan seçmenin durumu adı karşısına yazılıp başkan tarafından imzalanır.

Dikkat: Oy kullanacak kişinin paravana kendisinin gitmesine ve yanında sandık kurulu görevlileri dahil başka bir kişinin bulunmamasına dikkat ediniz!

E- Kimlik Tespiti **(202/1 sayılı Genelge md. 31/a)**

Seçmenin, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşıyan nüfus cüzdanından veya pasaportundan kimliğini tespit edilir.

Seçmenin nüfus cüzdanında veya pasaportunda, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası yer almıyorsa numaranın yer aldığı ek bir kimlik belgesinin veya temsilcilikçe verilmiş seçmeni tanıtacak nitelikte Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşıyan nüfus kayıt örneğinin ibrazı gereklidir. Bu şekilde kimliğini ispata yarayan belge ibraz edemeyen seçmene oy kullandırılmaz.

F- Fiziksel Engelli seçmenlerin oy kullanması **(202/1 sayılı Genelge md. 32)**

Görme engelliler, felçliler, elleri eksik olanlar veya bu gibi bedeni engelleri açıkça belli olanlar o seçim çevresi seçmeni olan ve o sırada sandık alanında bulunan akrabalarından birinin, akrabası yoksa diğer herhangi bir seçmenin yardımı ile oylarını kullanabilirler.

DİKKAT: Bir seçmen birden fazla engelliye yardım edemez.

DİKKAT: Sandık kurulu başkan veya üyeleri, engelli seçmenlere yardım etmek amacıyla oy verme kabinine giremez, oy kullanma sırasında yardım edemez.

G- Zihinsel Engelli seçmenlerin oy kullanması

Zihinsel engelli kişilerin seçmen listesinde bulunmamaları gerekir. Ancak, vatandaşın seçim listesinde adının bulunması halinde, o kişinin zihinsel engelli olup olmadığının tespiti sandık kurulu başkanı, üyeleri veya müşahitlerin yetkisinde olan bir husus değildir. Bu nedenle sandık seçmen listesinde yazılı her seçmen, oy verme yetkisine sahiptir.

H- Okur-yazar olmayan seçmenlerin oy kullanması (202/1 sayılı Genelge md. 33)

Okur-yazar olmayanlara sandık alanında başkaları yardımında bulunamaz.

Okuma – yazma bilmeyen seçmen, sorduğu ve istediği takdirde sandık kurulu başkanı, sadece birleşik oy pusulası üzerinde bulunan siyasi parti işaretlerinden hangisinin hangi partiye ait olduğunu ve nasıl oy verileceğini açıklar.

Sandık kurulu başkan veya üyeleri, okuma - yazma bilmeyen seçmenlere oy verme sırasında yardım etmek amacıyla oy verme yerine giremez; oy kullanma sırasında yardım edemez.

I- Refakatçi yasağı (202/1 sayılı Genelge md. 32)

Sandık kurulu başkan veya üyeleri, engelli seçmenlere yardım etmek amacıyla oy verme kabinine giremez, oy kullanma sırasında yardım edemez.

Yukarıda açıklandığı üzere; refakatçi, sadece tek başına oy kullanamayacak derecede bedensel engelli seçmene yardım edebilir.

Bir refakatçi, birden fazla engelliye yardım edemez.

J- Telefon, ses ve görüntü kayıt cihazı teslimi ve Telefonla görüşme yasağı

Seçmenlerin yanlarında telefon, fotoğraf makinesi, herhangi bir kayıt cihazı var ise oy vermeden önce sandık görevlilerine bu cihazların tümünü bırakmaları gerekir.

Sandık çevresinde sadece sandık kurulu üyeleri yalnızca görevleri ile ilgili telefon görüşmesi yapabilirler. Diğer kimselerin sandık çevresinde telefon görüşmeleri yapmaları yasaktır.

K- Oy verme işleminin biteceği saat geldiğinde hala seçmen varsa ne olacaktır?

(202/1 sayılı Genelge md. 28)

Oy vermenin bitiş saati geldiği halde sandık başında oylarını vermek üzere bekleyen seçmenler varsa, sandık kurulu başkanı bunları saydıktan ve kimliklerini aldıktan sonra sıra ile oylarını kullanmalarına izin verir.

Oy vermenin bitiş saatinden sonra gelen seçmen oy kullanamaz.

L- Oy kullanma bitiminin ilanı

(202/1 sayılı Genelge md. 35)

Oy verme işleminin bitince, sandık kurulu başkanı bunu yüksek sesle ilân eder ve oy vermenin bittiği saat tutanak defterine geçirilir. Oy sandıkları yerel saat ile 19.00'dan önce açılmaz

7- ZARF SAYIM VE DÖKÜMÜ

Zarf sayım ve dökümünün açık olması ve sayım düzeni (202/1 sayılı Genelge md. 36)

Zarf sayım ve dökümü açık olarak yapılır. Oy verme yerinde bulunanlar sayım ve dökümü izleyebilirler. Sandık kurulu; çalışmalarını düzenli yürütebilmek bakımından, sayım ve döküm masası etrafında boş kalması gereken kısmı bir karar ile belirtir ve bu kısım etrafında orada bulunanların bu işlemleri izlemelerine engel olmayacak (ip girmek gibi) tedbirleri alabilir.

Oy verenlerin sayısının denetlenmesi ve tutanağa geçirilmesi (202/1 sayılı Genelge md. 37)

Masa üzerinde, sandıktan başka ne varsa kaldırılır. Oy vermenin bittiği saat tutanak defterine geçirilir. Bundan sonra oy kullananları belirten imzalı sandık seçmen listesinde yazılı seçmenlerin toplamı tespit edilerek; "Zarf Sayım Tutanağı"na geçirilir ve sonuçları yüksek sesle ilân edilir.

Kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve zarflar (202/1 sayılı Genelge md. 38)

- a. Kullanılmayanlar sayılır ve oylarını veren seçmen sayısına eklenerek sandık kuruluna teslim edilmiş bulunan birleşik oy pusulası veya zarf miktarı toplamına uygun olup olmadığı tespit edilir.
- b. Kullanılmayan birleşik oy pusulaları veya zarflar üzerlerine sayıları yazılarak ayrı ayrı bağlanıp mühürlenir.
- c. Kullanılmayan zarf ve birleşik oy pusulası sayıları tutanağa yazılır.
- d. Sandık kurulu başkanı tarafından, ertesi gün kullanılmak ve Komisyona teslim edilmek üzere mühürlener, mühür kesesine konulur.

- e. Birden fazla gün oy kullanılacak yerlerde sandık kurulları, kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve zarfları tutanağa geçirdikten sonra kullanılmayan oy pusulaları, zarflar ve sandık kurulu mühürleri ile diğer oy kullanma araç ve gereçlerini komisyona tutanakla teslim eder. Bu teslim sırasında kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve oy zarflarının adetleri tespit edilir.
- f. Oy verme süresinin son günü kullanılmayarak artan zarflar ile oy pusulaları üzerlerine sayıları yazılarak ayrı ayrı bağlanıp mühürlenir ve torbanın alt kısmına konularak, bir boğum oluşturacak şekilde bağlanır. Bir sonraki gün oy verme devam edecek ise artan zarflar ve oy pusulaları ile mühürler kesinlikle bu torbaya konulmaz.
- g. Bu işlemler bitirildikten sonra torbanın sandıktan çıkacak zarfların konulacağı kısmının boş olduğu hazır bulunanlara da gösterilmek suretiyle tespit ve ilân olunur. Bütün bu işlemler tutanağa geçirilir.

**Sandığın açılması, zarfların sayımı ve oy kullanan seçmen sayısına uygunluğunun tespiti
(202/1 sayılı Genelge md. 39)**

Bu işlemler tamamlandıktan sonra, oy sandığı oy verme yerinde bulunanların önünde açılarak sandıktan çıkan zarflar, sandık kurulu başkanı tarafından yüksek sesle iki defa sayılır.

İki sayım arasında fark olursa, üçüncü sayım yapılarak sonucuna göre işlem yapılır ve kullanılan toplam zarf sayısı tespit edilir. Oy sandığından çıkan zarf sayısı oy verenlerin sayısı ile karşılaştırılır. Bu zarfların sayısı oy veren seçmen sayısına eşit ise bu uygunluk tespit edilerek tutanağa geçirilir.

Oy kullananların sayısı oy zarflarının sayısına eşit olmadığı takdirde bu husus nedeni de açıklanarak aynı tutanağa yazılır.

Dikkat: Oy sayımı yetkisi Türkiye’de bulunan Yurt Dışı İlçe Seçim Kuruluna ait olduğundan kesinlikle zarflar açılmaz ve oy sayımı yapılmaz.

Bütün bu işlemler ayrıca tutanak defterine geçirilerek, sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanır ve mühürlenir. Sandıklar, seçime ait zarf sayımı bitinceye kadar oy verme yerinden çıkarılamaz.

Sandık kurulunca düzenlenen bu tutanağın aslı ile imzalı seçmen cetvelinin aslı ve tutanak defteri sandıktan çıkan zarflarla birlikte kurula ait torbaya konulur ve ağzı kapatılarak mühürlenir. Oy verme süresinin son günü ise, kurula ait torbanın boğumdan sonraki üst kısmına konulur ve ağzı kapatılarak mühürlenir.

Sandık kurulu başkanı ile ad çekmeyle belirlenen bir kurul üyesi tarafından, oy zarfları ve tutanakları içeren sandık numarası yazılı ağzı mühürlü oy torbası Örnek: 503/1 sayılı “Sandık Kurulunca Komisyona Teslim Edilecek Malzemeyi Gösterir Tutanak” düzenlenerek en kısa sürede Komisyona teslim edilir.

Sandık kurullarınca, birden fazla oy verme günü tespit edilen temsilciliklerde, her oy verme günü sonunda yukarıda belirtilen usuller çerçevesinde sandıklar açılır ve zarfların sayımı ile torbalama işlemi yapılır. Komisyona teslim edilecek oy zarflarını ve tutanak örneklerini içeren torbaların üzerine sandık kurulu numarası da yazılır.

Oy verme süresi sonunda sandık kurulu, kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve zarfları tutanağa geçirdikten sonra İlçe Seçim Kurulunca belirtilecek diğer araç ve gereçlerle birlikte tutanakla komisyona teslim eder.

Bu teslim sırasında kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve oy zarflarının adetleri kesinlikle doğru tespit edilir.

Dikkat: Ertesi gün, komisyona teslim edilen birleşik oy pusulaları ve zarflar öncelikle kullanılır, bunlar bitmeden yeni paketler açılmaz.

Günlük oy verme süresi içinde oy sandığının dolması halinde, dolu sandık oy verme yerinde seçmenlerin görebileceği bir şekilde muhafaza edilir ve oy verme işlemlerine yeni seçim sandığının boş olduğu, orada bulunan sandık kurulu üyeleriyle müşahitler önünde tespit edilerek sandığın kapağını kapatmak ve kapağı mühür bozulmadan açılmayacak şekilde sandık kurulu mührü ile mühürlemek suretiyle ikinci sandık ile devam edilir.

Oy verme süresinin son günü mühürler, mühür kesesine konularak, kesenin ağzı kapatılır. Bu mühür kesesi Komisyona ayrıca teslim edilir.

8-SAKLAMA VE ULAŞTIRMA SANDIK KURULU (202/1 sayılı Genelge md. 40, 41 ve 42)

Her dış temsilcilikte oyları saklamak ve ağzı mühürlü oy torbalarını Yüksek SeÇim Kurulu tarafından belirlenecek yöntemlerle Yurt Dış İlĐe SeÇim Kuruluna ulaştırmakla görevli olmak üzere; o yer misyon Őefi veya en kdemlinin başkanlığında, o temsilcilikte görevli bir kamu görevlisi ye ve son milletvekili genel seÇiminde Türkiye genelinde en Đok oy alan Đ siyasi partinin (CHP, AKP ve MHP) bildirdikleri isimlerden oluşturulan saklama ve ulaştırma kurulu (komisyon) , Dışişleri Bakanlığının görüşü alınarak Yurt Dış İlĐe SeÇim Kurulunca kurulur ve aynı usulle yedek üyeler seÇilir. Siyasi partiler ye bildirmez ise eksiklik kamu görevlileri arasından seÇilecek ye ile doldurulur.

Kapalı oy zarfları ağılmaksızın tutanağın aslı ile birlikte bir torbaya konularak ağzı sandık kurulu mührüyle mühürlenir ve muhafaza altına alınmak üzere sandık kurulu başkanınca saklama ve ulaştırma kuruluna teslim edilir. Oy torbaları saklama ve ulaştırma kurulu tarafından en seri vasıtayla Yurt Dış İlĐe SeÇim Kuruluna gönderilir.

Oy Torbalarının Saklanacağı Yer ve Kilitlenmesi

202/1 Sayılı genelgede oy torbalarının saklanacağı yerin Đ kilidinin bulunacağı yazılı ise de Yurt Dış İlĐe SeÇim Kurulu kararına göre; kapıya dört (4) kilit asılmalı ve Komisyonda yer alan tüm siyasi partilere anahtar verilmelidir. Ayrıca, siyasi partilerin kendi getirecekleri kilit ve anahtarı kullanması mümkündür.

Tutanağın bir sureti ilgili yurt dış temsilciliğimizde saklanır.

Oyların sayım ve dökümü Türkiye’de Yurt Dış İlĐe SeÇim Kurulu nezaretinde, kurulacak olan sandık kurulları tarafından yapılır.

9- OYLARIN SAYIM ve DÖKÜMÜ

A- Sayım - dökümle görevli sandık kurullarının oluşturulması (202/1 sayılı Genelge md. 43)

İlçe Seçim Kurulunca; yurt dışından ağız mühürlü olarak gelen oy torbalarının genel esaslara uygun bir şekilde yurt içinde oy verme süresi bittikten sonra sayım ve dökümünü yaptırmak üzere 298 sayılı Kanun'un 22 ve 23. maddeleri uyarınca belirlenen bir başkan, bir kamu görevlisi üye ile son milletvekili genel seçiminde Türkiye genelinde en çok oy alan üç siyasi partinin bildirdiği bir asıl ve bir yedek üyeden oluşturulan yeteri kadar sandık kurulu kurulur.

B- Geçersiz zarflar (202/1 sayılı Genelge md. 45)

Sandık kurulu tarafından mühürlü torbalar sıra numarasına göre açılır. Oy torbasında çıkan zarflar sayılır. Örnek:502 zarf sayım tutanağı ile karşılaştırılır. Bütün zarflar sayıldıktan sonra zarflar geçerli olup olmaması yönünden aşağıdaki şekilde kontrol edilir.

- a. Sandık kurulunca verilen biçim ve renkte olmayan,
- b. "Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu" filigranı olmayan kâğıttan imal edilmiş olan,
- c. Yüksek Seçim Kurulu amblemi olmayan,
- d. Üzerinde İlçe Seçim Kurulu ve sandık kurulu mührü bulunmayan,
- e. Tamamı yırtılmış olan,
- f. Üzerinde İlçe Seçim Kurulu ve sandık kurulu mührü dışında herhangi bir mühür, imza, yazı, parmak izi veya herhangi bir işaret bulunan zarflar geçersiz sayılır.

Dikkat: Ancak zarfın üzerinde, herhangi bir şekilde leke veya çizik olsa bile, bunun özel işaret koymak amacıyla yapıldığının kesin olarak anlaşılabilmesi halinde, bu zarflar geçerli sayılır.

C- Zarfların Ayrılması (202/1 sayılı Genelge md. 45)

İtiraza uğrayan zarflar ile itiraza uğramadan geçersiz sayılan zarflar, sandık kurulu başkanı tarafından bir kenara ayrılır. Sandık kurulu, bütün zarfları kontrol ettikten sonra, itiraza uğrayan zarfları inceleyerek, geçerli veya geçersiz sayılması yönünde kararını verir.

Bundan sonra, o sandıktan çıkan geçerli ve geçersiz oy zarflarının toplam sayısı **Örnek: 513 sayılı “Yurt Dışı Sandık Sonuç Tutanağı”nın ilgili yerine işlenir.** Geçersiz zarflar paketlenir ve paketin üzeri mühürlenerek zarf sayısı yazılır. Bu zarflar saklanır ve kesinlikle açılmaz.

Bu işlemler yapıldıktan sonra, o sandıktan çıkan geçerli ve geçersiz zarfların toplam sayısı ile imzalı seçmen listesinde oy kullanan seçmen sayısı karşılaştırılır:

Zarf sayısı, oy kullanan seçmen sayısına eşit veya eksik ise başkaca bir işlem yapılmaz.

Ama eğer zarf sayısı, oy kullanan seçmen sayısından fazla ise eşitliği sağlamak için önce geçersiz zarf sayısı düşülür. Geçersiz zarf sayısının düşülmesi halinde de eşitlik sağlanamıyorsa, sandık kurulu başkanı geçerli zarflar arasından, eşitliği sağlayacak sayıda zarfı gelişigüzel çeker ve bu zarflar açılmadan derhal yakılarak imha edilir. İmha edilen zarf sayısı tutanağa yazılır.

Dikkat: Geçersiz zarflar yakılmaz. Geçersiz zarflar çıkartıldıktan sonra, kalan zarf sayısı oy veren seçmen sayısından hala fazla çıkarsa, yukarıda anlatıldığı gibi, gelişigüzel çekilen geçerli oy zarfları yakılır.

D- Geçerli ve geçersiz oy pusulaları (202/1 sayılı Genelge md. 46)

1. Geçersiz oylar

a. Sandık kurulunca verilen ve o seçim için düzenlenmiş

- biçim ve renkte olmayan,
- b.** “Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu” filigranı bulunmayan,
  - c.** Arkasında sandık kurulu mührü bulunmayan,
  - d.** Hiçbir yerine Evet ya da Tercih mühür basılmamış olan,
  - e.** Siyasi partilere ayrılan alanlardan birden fazlasına Evet ya da Tercih mührübasılmış olan,
  - f.** Birden fazla siyasi partiye ayrılan alana taşmış Evet ya da tercih mührübulunan,
  - g.** Bütünlüğü bozulacak şekilde yırtılmış veya koparılmış olan,
  - h.** Üzerine Evet ya da Tercih mührü dışında herhangi bir özel işaret, herhangi bir isim, imza kaşesi, mühür veya parmak izi basılmış olan,
  - i.** Üzerinde yer alan siyasi partilere ait bölümleri belirgin bir şekilde ve özel olarak karalanmış, çizilmiş veya işaretlenmiş olan,
  - j.** Üzerinde yer alan matbu yazıların ve şekillerin dışında yazılar veya harfler veya sayılar yazılmış veya şekiller çizilmiş olan oylar geçersizdir.

2. Geçerli oylar

- a.** Zarfların açılması veya oyların okunması sırasında yırtılması,
- b.** Bütünlüğü bozulmaksızın bir kısmının kazaen yırtılması,
- c.** Herhangi bir şekilde lekelenmiş olup da bunun özel olarak işaret koymak amacıyla yapıldığının anlaşılabilmesi,
- d.** Birleşik oy pusulasının katlanarak zarfa konulması sebebiyle Evet ya da Tercih mührü ile oy pusulasının arkasına basılan sandık kurulu mühür izinin oy pusulasının diğer kısımlarına geçmesi,
- e.** Bir siyasi parti alanına basılan evet ya da tercih mührünün sadece iki siyasi partinin alanını ayıran çift çizgili bölgeye taşmış olması,

- f. Başka bir siyasi partinin alanına taşmamak kaydıyla, bir siyasi parti alanına birden çok evet ya da tercih mührü basılması,
- g. Siyasi partinin oy pusulasındaki ambleminin üzerine evet ya da tercih mührü basılması.

E- Zarfların açılması, oyların sayım ve dökümü ile sandık sonuç tutanaklarının düzenlenmesi (202/1 sayılı Genelge md. 47)

Başkan zarfı açarak içinden çıkan oy pusulasının ön yüzünü herkesin görebileceği ve işitebileceği şekilde okur, geçerli olduğu tartışmasız olan pusulalar, tutanağa geçirilir.

Tüm pusulalar açıldıktan sonra önceden tereddütlü olduğu için kenara ayrılan oy pusulaları ele alınır. Bu oy pusulaları tek tek değerlendirilir ve geçerli olup olmadıkları, hesaba katılıp katılmayacakları, sandık kurulunca karara bağlanır. Geçerli ve geçersiz oy pusulası sayıları tutanak defterine geçirilir.

Sandık kurulunun kararına katılmayan kurul üyesi, katılmama sebeplerini, muhalefet şerhi olarak tutanak defterine yazar ve imzalar.

Dikkat: Geçerli sayılmayan veya hesaba katılmayan oy pusulaları, ayrı ayrı paket yapılarak bağlanır ve paketin üzeri mühürlenerek, sayısı yazılır ve saklanır. Bu oy pusulaları yıkılamaz, yırtılamaz ve yok edilemez.

Dikkat: Sandık kurulunca düzenlenen tutanak, torbalardaki oyların sayım ve dökümü sırasında İlçe Seçim Kurulunca düzenlenen tutanaklar, kurullarca imza edilen sayım ve döküm cetvelleri, sandık seçmen listesi, geçerli sayılan oy pusulaları, geçersiz sayılan oy pusulaları ve itiraz sonucu geçerli sayılan oy pusulaları ile beraber hesaba katılmayan zarflar ayrı ayrı paketler halinde mühürlenip torbaya konulur ve torbanın ağzı kapatılarak mühürlenir. Bu torbalar İlçe Seçim Kuruluna yasal süresince saklanmak üzere teslim edilir.

F- Sayım ve Döküm Aşamasında Gözlemci (Müşahit) (202/1 sayılı Genelge md. 48)

Siyasi partilerin müşahitleri, sayım masası başında yer alabilir ve oy pusulalarını görebilirler. Ancak siyasi parti müşahitlerinin sayısı beşten fazla ise, hazır bulunanlar arasından başkan tarafından kurul önünde ad çekme suretiyle, sandık başında kalacak beş siyasi parti müşahidi her biri ayrı siyasi partiden olmak üzere tespit edilir. Diğer müşahitler için sayım işlemini yakından takip edebilecekleri bir yer ayrılır.

10- SONUÇ İLANI

Oyların sayımı ve cetvellere sonuçların geçirilmesi işi tamamlanınca, sandık kurulu başkanı, bu sonuçları yüksek sesle ilan eder.

Sayım ve döküm işlemleri tamamlandıktan sonra; oy kullanan seçmen sayısının, kullanılan geçerli oylar ve geçersiz oyların toplamına eşit olması, siyasi partilerin aldıkları oy toplamlarının da geçerli oy toplamına eşit olması gerekir.

Bu şekilde yapılan sayım ve döküm işlerinin tamamlanmasından sonra, sandık sonuç tutanağının tamamlanıp imzalanıp mühürlenmesi aşamasına gelinir.

Önemli: Gözlemcimiz (müşahidimiz), sandıkta gözlemcimiz yoksa sandık görevlimiz kendisine verilen tutanak örneğinin ıslak imzalı ve mühürlü olmasına dikkat etmelidir. **Bu tutanak ıslak imzalı ve mühürlü olmazsa, ispat gücü ve hükmü de yoktur.**

11- ŞİKAYET

Sandık kurulunun her türlü iş ve işlemlerine karşı sandık kuruluna karşı Şikayet yoluna gidilebilir.

Şikayet sözlü de yapılabilir. Fakat partimiz gözlemcileri (müşahitleri) Şikayeti ispat kolaylığı sağlaması için yazılı yapacaktır. İki nüsha doldurulacak Şikayetin bir tanesi alındı belgesiyle alınacak ve yapılan Şikayetin sandık kurulu tutanak defterine işlenmesi sağlanacaktır.

Şikayet, sandık kuruluna yapılır.

Sandık kurulu Şikayeti üyelerin oy çokluğu ile karara bağlar. Oy eşitliği halinde başkanın oy kullandığı tarafın görüşü geçerli olur. Şikayet kabul edilirse işlem düzeltilir. Fakat Şikayet reddedilirse ret kararı yazılmalıdır. Ret kararının bir örneğinin Şikayet edene derhal verilmesi gereklidir. Parti gözlemcimiz (müşahidimiz) bu ret kararını Genel Merkezimize ulaştıracaktır.

Őikayette bulunabilecekler:

- Seçmenler
- Siyasi partiler veya bunların tüzüklerine göre kuruluş kademelerinin başkanları ya da yetkili kıldıkları kişiler,
- Gözlemciler (müşahitler)
- Adaylar

Sandık kurulu üyesi yazılı Őikayette bulunamaz ancak bir usulsüzlük gördüğünde kendi kurul başkanına başvurabileceği gibi gözlemcimizi (müŐahidimizi) Őikayette bulunması konusunda uyarabilir.

Dikkat: Sandık kurullarının sonuç tutanaklarını imzalamasından sonra Şikayet başvurusu yapılamaz. Bu nedenle Şikayetin, usulsüzlüğün olduğu anda yapılması gerekmektedir. Islak imzalı sandık sonuç tutanaklarındaki yanlışlıklara karşı itiraz yoluna başvurulabilir.

Gözlemcilerimizin, tereddüt ettikleri her konuda sandık kuruluna şikayet dilekçesi vermelerinde yarar bulunmaktadır.

12- İTİRAZ

Bir şikayetin reddine ilişkin sandık kurulu kararları ile seçim sonuçlarını gösteren tutanakların sandık kurullarınca düzenlenmesi işlemlerine karşı itiraz yoluna gidilebilir.

Bunun yanında sandık ve seçim kurulunun aldığı tedbirler ve yaptığı işlemlerin yasalara aykırılığı ileri sürülerek bir üst seçim kuruluna itiraz yoluna başvurulabilir.

Seçmenler kendileriyle ilgili işlem ve kararlara, siyasi partiler ve adaylar ise tüm seçim iş ve işlemlerine karşı itiraz yoluna başvurabilirler.

Sandık kurulunun şikayeti ret kararına karşı da yurt dışı ilçe seçim kuruluna itiraz yoluna başvurulabilir.

Yurt dışında sandık kurulu işlemlerine karşı yapılacak itirazlar, Ankara'da bulunan Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulu tarafından inceleneceğinden; esas olarak işlemler Türkiye'de takip edilecektir. Bu nedenle; yurt dışı sandık kurulu üyesi ve gözlemcilerimizin, özellikle işlemlerin yapıldığı esnada sandık kurullarına şikayet dilekçelerini vermeleri; sandık kurulunca şikayetlerinin reddi halinde Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulu'na yönelik itiraz dilekçesini de yine aynı anda sandık kurulu aracılığı ile vermeleri yerinde olacaktır. Sonraki aşamalar partimiz tarafından Türkiye'de takip edilecektir.

Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulu

Tel: +90 312 231 26 51

Fax: +90 312 230 40 88

E-mail: yurtdisi@ysk.gov.tr

202/İ SAYILI GENELGE

26. DÖNEM MİLLETVEKİLİ GENEL SEÇİMİNDE YURT DIŞI İLÇE SEÇİM KURULUNUN, YURT DIŞI SANDIK KURULLARININ, YURT DIŞI TEMSİLCİLİKLERDE OYLARI SAKLAMAK VE YURT DIŞI İLÇE SEÇİM KURULUNA ULAŞTIRMAKLA GÖREVLİ SANDIK KURULLARI İLE YURT DIŞI OYLARIN SAYIM VE DÖKÜMÜ İLE GÖREVLİ SANDIK KURULLARININ GÖREV VE YETKİLERİ İLE YURT DIŞINDA OY VERME İŞLEMLERİ

Amaç ve kapsam

MADDE 1- Bu Genelge; 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'un 94/C maddesine göre yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin temsilciliklerimizde ve ihtiyaç duyulması halinde diğer yerlerde kurulacak seçim sandıklarında oy verme işlemleriyle, Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulu ve yurt dışı sandık kurulları, temsilciliklerde oyları saklamak ve Yurt Dışı İlçe Seçim Kuruluna ulaştırmakla görevli sandık kurulları ile yurt dışı oyların sayım ve dökümü ile görevli sandık kurullarının görev ve yetkilerini belirlemek amacı ile hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 2- Bu Genelge'de geçen;

- a) İlçe Seçim Kurulu:** Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulunu,
- b) Seçmen Kütüğü:** Yurt dışı seçmen kütüğünü,
- c) Temsilcilik:** Seçim yapılacak yabancı ülkelerdeki yurt dışı temsilciliğimizi (büyükelçilik, başkonsolosluk),
- d) Komisyon:** Yurt dışı temsilciliklerde oyları saklamak ve İlçe Seçim Kuruluna ulaştırmakla görevli sandık kurulunu,
- e) Sandık Kurulu:** Yurt dışı sandık kurulunu,
- f) Sayım Sandık Kurulu:** Yurt dışı temsilciliklerden gelen oyların sayım ve dökümünü yapmak üzere İlçe Seçim Kurulunca görevlendirilen sandık kurulunu,
- g) SEÇSİS:** Seçim Bilişim Sistemini ifade eder.

Oylamanın başlayacağı gün ve oy verme süresi

MADDE 3- Temsilciliklerde oy kullanma gün sayısı ve başlangıç günü o ülkedeki seçmen sayısı gözetilerek her bir temsilcilik için Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir. Oy kullanma saatleri yerel saat ile 10.00-19.00 arasındır.

Oylamaya katılacak olanlar

MADDE 4- Temsilciliklerimizde ve diğer yerlerde kurulacak seçim sandıklarında sadece seçmen kütüğüne kayıtlı olan Türk vatandaşları oy kullanabilirler.

Kullanılacak oy pusulaları, zarflar ve mühür

MADDE 5- Milletvekili Genel Seçiminde “Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu” filigranlı sarı renkteki zarflar ve seçime katılan siyasi partilerin yer aldığı beyaz renkli birleşik oy pusulaları ile öncelikle “TERCİH”, ihtiyaç duyulması halinde ise “EVET”, mührü kullanılır.

İlçe Seçim Kurulunun görev ve yetkileri (298/20-A)

MADDE 6-

- a. Seçmen kütüğüne kayıtlı vatandaşların oy kullanmalarıyla ilgili seçim iş ve işlemlerinin düzenli yürütülmesini sağlamak ve gereken bütün tedbirleri almak,
- b. Temsilciliklerde ve diğer yerlerde Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen sayı ve esaslara uygun olarak görev yapacak sandık kurullarını oluşturmak,
- c. Oy pusulaları ile arkası İlçe Seçim Kurulu mührüyle mühürlenmiş oy zarflarını ve diğer seçim araç ve gereçlerini oy verme işleminin başlayacağı günden en geç yedi gün önce Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla ilgili temsilciliklerde hazır bulunacak şekilde göndermek veya gerekli görülmesi halinde oy sandığı, oy verme kabinleri gibi araçların mahallinden teminini Dışişleri Bakanlığından istemek,

- d.** Sandık kurullarının oluşumuna karşı yapılan itirazları inceleyip karara bağlamak,
- e.** Sandık kurullarınca şikâyet üzerine verilen kararlarına karşı veya doğrudan gelen itirazları, itirazın yapıldığı tarihten sonraki ikinci gün saat 17.00'ye kadar karara bağlamak ve verilen kararı itirazı yapan hazırsa kendisine bildirmek, değilse tebliğ etmek (298/128),
- f.** Sandık kurulu başkanlıklarınca seçim iş ve işlemleri hakkında sorulacak hususları derhal cevaplandırmak,
- g.** Sandık kurulu başkanları ile en az birer üyenin (Devlet memuru olan) eğitimi için kurs düzenlemek dâhil gerekli önlemleri almak (Bu görev İlçe Seçim Kurulu başkanına aittir.) (298/18-3),
- h.** Seçmen kütüğüne askı süresinde yapılacak itirazları sonuçlandırmak ve bu kararlara uygun kayıt ve düzeltme işlemlerini yapmak,
- i.** Yerleşim yeri yurt dışında olup da, askı süresi içinde herhangi bir nedenle yurt içinde bulunan seçmenlerin seçmen kütüğüne kayıtlarının yapılması için ibraz ettikleri belgelerle birlikte adres beyan formunu onaylayarak seçmen kütüğüne işlemek,
- j.** Seçmen kütüğüne yazılması için ilân süresi içinde yapılan başvuruların kütüğe kaydedilmesine karar verildiği halde, kesinleşen seçmen kütüğünde ismi yer almayan seçmenlerin, seçmen kütüğünün kesinleşmesine bakılmaksızın kütüğe ilave edilmelerine karar vermek ve Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğüne göndermek,
- k.** Askerlikten terhis olanlardan seçmen kütüğünde kaydı bulunmayanlar ile kesinleşmiş mahkeme kararıyla kısıtlı olup da, kısıtlılık hali sona eren Türk vatandaşlarının başvurularını kabul etmek ve seçmen kütüğüne kaydını sağlamak,
- l.** Seçmen kütüğüne kayıtlı olmakla beraber, silahaltında bulunan erler, onbaşılar, kıta çavuşları ve askeri öğrenciler (izinli olsalar bile) ile kesinleşmiş mahkeme

kararıyla kısıtlanan seçmenlerin seçmen kütüğündeki kayıtlarının dondurulmasına karar vermek,

- m.** Her sandık için farklı sandık numarası ve karekod kaydı bulunduğundan SEÇŞİS'ten Örnek: 513 sayılı "Yurt Dışı Sandık Sonuç Tutanağı» ile Örnek: 512 "Yurt Dışı Sayım Döküm Cetveli"nin sadece A4 (210x297 mm) formatında beyaz kâğıda dökümünü almak (fotokopi ile çoğaltılmış tutanaklar kullanılamaz.),
- n.** Oy verme sürecinde yapılacak şikâyet ve itirazlar ile geçici İlçe Seçim Kurulu ve sandık kurulu tutanağındaki maddi hataları derhal inceleyip sonuçlandırmak,
- o.** Yurt dışından ağız mühürlü olarak gelen oy torbalarını 1 Kasım 2015 Pazar günü saat 17.00'den itibaren; yeteri kadar sayım sandık kurulu kurmak suretiyle denetimi altında açtırarak sayım ve dökümünü yaptırmak, tutanak düzenlemek ve birleştirme işlemlerini yapmak, ayrıca geçici gümrük kapısı seçim kurullarından gelen sonuçların birleştirmesini de yapmak suretiyle bu iki birleştirme tutanağını Ankara İl Seçim Kuruluna iletmek.

Geçici yurt dışı ilçe seçim kurulları

MADDE 7- Yüksek Seçim Kurulunca, ihtiyaç duyulması halinde görev ve yetkileri de belirtmek suretiyle yeteri kadar geçici İlçe Seçim Kurulu kurulabilir (298/18-3).

Bina sorumlularının görevleri

MADDE 8- Temsilciliklerde görevli misyon şefinin teklif edeceği ve İlçe Seçim Kurulunun görevlendireceği bina sorumluları;

- a)** Binaya veya oy verme yerine getirilen oy sandıkları ile oy verme kabinlerinin yerleştirilmesinde sandık kuruluna yardım etmek,
- b)** Seçimde kullanılacak masa, sıra, sandalye gibi araç ve gereçlerin temini ve seçim malzemelerinde eksiklik bulunması durumunda tamamlanması için komisyon başkanını bilgilendirmek,

- c) Oy verme günü, oy vermenin başlama saatinde görev yerine gelmeyen sandık kurulu başkanını İlçe Seçim Kurulu başkanına iletmek üzere ilgili misyon şefine bildirmek,
- d) Oy verme süresince binadan veya oy verme yerinden ayrılmamak ve oy vermenin düzen içinde geçmesi için sandık kurulu başkanlarının isteklerini yerine getirmek,
- e) Oy verme günü binanın veya oy verme yerinin ısınma, su, elektrik gibi hizmetlerinin işler durumda bulundurulması için gerekli önlemleri almak,
- f) Zarf sayım işlemlerini izleyerek biter bitmez ulaşım için misyon şefine haber vermek,
- g) Sandık kurulları görevlerini tamamlayıp binayı veya oy verme yerini terk ettikten sonra, oy sandıklarının içinde oy pusulası ya da zarf olup olmadığının kontrolünü yaparak, sandık alanında unutulabilecek oy zarfı, oy pusulası gibi seçim malzemelerini paketleyip Komisyona teslim etmek,
- h) Her oy verme günü bitiminde seçim malzemelerini (oy sandığı, oy verme kabini vb.) bir sonraki gün kullanılmak üzere muhafaza etmek,
- i) Sandık çevresi dışında ancak sandık alanı içinde, 298 sayılı Kanun'da gösterilen yasaklara aykırı davranışlar olması veya suç işlenmesi halinde görevli kolluk güçlerini veya özel güvenlik görevlilerini çağırarak (298/83)

görevlerini yürütür.

Sandık kurullarının oluşumu

MADDE 9- Temsilciliklerde ve ihtiyaç duyulması halinde diğer yerlerde kurulacak sandıklardaki oy verme işlemlerinde görev yapacak sandık kurullarının sayısı hakkında Yüksek Seçim Kurulunun kararı uygulanır.

Sandık kurulu başkan ve üyelerinin seçimi İlçe Seçim Kurulunca yapılır. Sandık kurulu bir başkan, bir kamu görevlisi üye ve son milletvekili genel seçiminde Türkiye

genelinde en çok oy alan üç siyasi partinin bildirdikleri birer isimden oluşur ve aynı usulle yedek üye seçilir. Siyasi partiler üye bildirmez ise eksiklik kamu görevlileri veya seçmenler arasından seçilecek üye ile doldurulur. Sandık kurulu başkan ve üye seçimleri, yurt dışında

öncelikle sandığın kurulacağı yerde görevli kamu görevlisi ve seçmenler arasından yapılır (298/94/C).

Oy verme günü bir günden fazla olan temsilciliklerde kurulacak olan sandık kurulunun başkan ve bir kamu görevlisi üyesi ile siyasi partili asıl ve yedek üyelerinin her sandık için birden fazla (seçilmesi) bildirilebilmeleri ve bunların dönüşümlü olarak görev yapabilmeleri mümkündür.

Zorunlu hallerde meydana gelebilecek eksilmeler yukarıdaki usule göre tamamlanır.

Sandık kurullarının görev ve yetkileri

MADDE 10- Sandık kurullarının görev ve yetkileri şunlardır:

- a) sandık alanı içinde seçimin düzenle geçmesi için gereken tedbirleri almak, oy verme işlerini yürütmek ve denetlemek,
- b) Sandık alanında sandığın konulacağı yeri belirlemek, sandığın konulacağı yeri gösteren işaretler koymak (298/71-2),
- c) Sandıktan çıkan oy zarflarını açmadan saymak, oy kullanan seçmen sayısı ile birbirine uygunluğunu sağlayarak tutanağa geçirmek,
- d) Örnek: 502 sayılı "Zarf Sayım Tutanağı" düzenlenip imzalanıncaya kadar ileri sürülecek şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak, kararları tutanak defterine geçirerek altını imzalamak, bu kararlardan itiraza uğrayanları İlçe seçim kuruluna göndermek üzere derhal Komisyona teslim etmek,

- e) Sandık kurulu tutanak defterindeki tutanakları ve gerekli diğer tutanakları düzenlemek ve altını imzalamak,
- f) Kullanılmayarak artan zarflar ile oy pusulalarını ve matbu evrakı, ayrı ayrı bağlayıp mühürledikten sonra komisyona teslim etmek, imzalı Örnek: 500 sayılı "Sandık Seçmen Listesi"ni, tutanak defterini, kurulca imza edilen zarf sayım tutanağı ile kapalı oy zarflarını torbaya koyarak ağzını bağlamak ve sandık kurulu mührü ile mühürleyerek muhafaza altına alınmak üzere sandık kurulu başkanı ve ad çekme ile seçilecek en az iki üye tarafından komisyona teslimini sağlamak,
- g) Kanunlarla ve Yüksek Seçim Kurulu genelge ve kararları ile verilen diğer görevleri yapmak (298/71-6).

Sandık kurulu başkanının öncelikle yapacağı işler

MADDE 11- Sandık kurulu başkanı, oy verme saatinden önce, komisyon başkanı veya komisyonun görevlendirdiği bir üye tarafından Örnek: 501/1 sayılı "Yurt Dışı Sandık Kurullarına Teslim Edilen Malzemeyi Gösterir Tutanak" karşılığında kendisine teslim edilen;

- a) En az iki adet oy verme kabini ile bir adet oy sandığını,
- b) Görevli olduğu sandık için bir kese içine konulmuş numaralı bir sandık kurulu mührü (mühür numarası tutanakla belirtilir) ve en az iki adet "TERCİH" veya "EVET" yazılı mührü,
- c) Her birinin üzeri İlçe Seçim Kurulu mührü ile mühürlenmiş ve birleşik oy pusulalarının konulmasına mahsus yeteri kadar oy zarfı paketini (zarf sayısı tutanakta belirtilir),
- d) Birleşik oy pusulası paketini (oy pusulası sayısı tutanakta belirtilir),
- e) Kapalı oy verme yerine asılacak Örnek: 19 sayılı "Açıklama Levhası"nı,
- f) Kapalı oy verme yerine asılacak Örnek: 20 sayılı "Uyarı Levhası"nı,

- g) Oy kullananların yazılacağı Örnek: 500 sayılı "Sandık Seçmen Listesi"ni,
- h) Oy sandıklarının önüne ve üstüne yapıştırılacak etiket ile sandık numarasını gösterir etiketi,
- i) İstampa, istampa mürekkebi, mühür mumu ve sicim ile sayfaları İlçe Seçim Kurulu Başkanlığınca mühürlenmiş ve onaylanmış tutanak defteri, zarf sayım tutanağı, tutanak kâğıtları, tükenmez kalem, bağlama kartonu, boş torba ve kese zarfını,
- j) 3 (üç) adet "26. Dönem Milletvekili Genel Seçiminde Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulunun, Yurt Dışı Sandık Kurullarının, Yurt Dışı Temsilciliklerde Oyları Saklamak ve Yurt Dışı İlçe Seçim Kuruluna Ulaştırmakla Görevli Sandık Kurulları ile Yurt Dışı Oyların Sayım ve Dökümü ile Görevli Sandık Kurullarının Görev ve Yetkileri ile Yurt Dışında Oy Verme İşlemleri" hakkında 202/1 sayılı Genelge'yi (Genelgelerden bir adedi başkana, bir adedi kursa katılan memur üyeye verilir; bir adedi de yedek olarak torbada bulundurulur.),
- k) Oy pusulasındaki siyasi parti sayısından beş fazla sayıda
Örnek: 502 sayılı "Zarf Sayım Tutanağı"nı
oy verme yerinde bulundurur.

Oy verme gününde sandık kurulunun toplanma zamanı ve hemen yapacağı işler ve sandık kurulunun and içmesi

MADDE 12- Sandık kurulu başkan ve üyeleri, oy verme günü oy verme saatinden en az bir saat önce sandık başında toplanarak ilk iş olarak sandık başında bulunanlar önünde birer birer aşağıdaki şekilde andiçerler.

"Hiçbir tesir altında kalmaksızın, hiç kimseden korkmadan, seçim sonuçlarının tam ve doğru olarak belirmesi için görevimi kanuna göre, dosdoğru yapacağıma, namusum, vicdanım ve bütün mukaddesatım üzerine and içerim." (298/70).

Başkan, tutanakla teslim almış olduğu torbayı kurula gösterdikten sonra açarak içerisinde bulunan sandık kurulu mührü ile "TERCİH" veya "EVET" mühürlerini masanın üzerine koyar. Bundan sonra seçim sandığının boş olduğunu orada bulunan sandık kurulu

üyeleriyle müşahitler önünde tespit ederek sandığın kapağını kapatır ve kapağı mühür bozulmadan açılmayacak şekilde sandık kurulu mührü ile mühürlür.

Sandık kurulu, andiçme, sandığı yerleştirme, kapalı oy verme yerlerini düzenleme işini bitirdikten sonra hazır bulunanlar önünde teslim aldığı ve üzeri numaralanıp paketlenmiş birleşik oy pusulası paketini açıp, oy pusulalarını sayar; bir gün önce kullanılmak üzere mühürlenmiş ancak kullanılmadan ertesi güne kalan birleşik oy pusulaları hariç birleşik oy pusulalarının her birinin arkasını mutlaka sandık kurulu mührü ile mühürlür.

Sandık kurulu, bundan sonra İlçe Seçim Kurulu başkanlığı mührünü taşıyan oy zarflarını sayar, bir gün önce kullanılmak üzere mühürlenmiş ancak kullanılmadan ertesi güne kalan oy zarfları hariç her zarfın ön yüzüne mutlaka (ilçe seçim kurulu başkanlığı mührünün basılı olduğu yüze) sandık kurulu mührünü basar.

Sayılan ve mühürlenmiş birleşik oy pusulaları ve zarflar, kullanılacağı sandığın yanına masanın üzerine düzenli biçimde konulur.

Sandık kurulu Milletvekili Genel seçimine ilişkin etiketlerden birini sandığın önüne, diğerini ise üstüne yapıştırır.

Sandık kurulu, yaptığı sayımların sonucunu ve yukarıda sayılan işlemleri bu Genelge gereğince tutanak defterine geçirip imzalar (298/77).

Başkan veya üyelerden bir kısmının göreve gelmemesi (Çoğunluğun sağlanması)

MADDE 13- Sandık başında, oy verme başlamadan önce veya oy verme sırasında, sandık kurulu üyelerinden biri veya birkaçı görevini yapmazsa, ceza hükümleri saklı kalmak üzere, yerine yedek üyelerden biri getirilir. Şayet, bu dahi mümkün olmaz ve kurul üyeleri sayısı ikiden aşağı düşerse bu konu tutanağa geçirilir ve eksiklikler, o sandık alanında seçme yeterliliğine sahip, okur-yazar olanlar arasından başkanın seçeceği kimselerle tamamlanır (298/73).

Göreve gelmeyen veya bırakıp giden başkan yahut üyenin yerine görevlendirilen kişi, önceki başkan veya üye daha sonra gelse dahi görevini sürdürür.

Sandık kurulu başkanının görevi başına gelmemesi veya bırakıp gitmesi halinde, yerine kurulun siyasi partili olmayan ve kurs gören üyesi, bu da yoksa üyelerden en yaşlısı başkanlık eder. Yaş konusunda uyuşmazlık çıkarsa nüfus cüzdanındaki bilgi esas alınır. Doğum tarihlerinin de aynı olması durumunda ad çekilir.

Sandık kurulu başkanı ve iki üyenin hazır bulunması halinde eksik üyeliklerin tamamlanması yoluna gidilmez.

Sandığın konulacağı yerin tespiti

MADDE 14-Dışişleri Bakanlığının görüşü alınarak Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen bina/oy verme yerinde sandığın konulacağı yer sandık kurulunca kararlaştırılır. Sandığın konulacağı yerlerin belirlenmesinde, seçmenin oyunu kolaylıkla, serbestçe ve gizli şekilde verebilmesi göz önünde bulundurulur.

Mabetler ile siyasi parti, dernek, federasyon binaları vb. yerlere sandık konulamaz. Ayrıca İlçe Seçim Kurulu ve temsilciliklerce sandıkların konulacağı yere elektrik ve internet hattının çekilmesi için gerekli önlemler alınır.

Sandığın konulduğu yer, oy verme süresince değiştirilemez.

Kapalı oy verme yeri ve nitelikleri

MADDE 15- Sandık kurulları, oy serbestliğini ve gizliliğini sağlayacak şekilde, en az iki kapalı oy verme kabini hazırlar.

Yüksek Seçim Kurulunca gönderilen oy vermeye özel kabinlerin kullanılması esastır. Oy verme kabini gönderilmeyen temsilciliklerde ise, kapalı oy verme yeri, içerisi dışarıdan görülemeyecek ve oy veren kişinin birleşik oy pusulasını inceleyip tercihini kullandıktan sonra zarfın içine koyabileceği şekil ve nitelikte olmalıdır. Bu halde kapalı oy verme yerinde masa veya benzeri bir şey bulundurulur.

Yüksek Seçim Kurulunca hazırlanıp gönderilen ve oy verme serbestliğine ve gizliliğine dair hükümleri kapsayan (Örnek: 19) sayılı levha kapalı oy verme yerine asılır.

Ayrıca cep telefonu, fotoğraf veya film makinesi gibi görüntü kaydedici veya haberleşme sağlayıcı cihazlarla oy verme yerine girilmesinin yasak olduğunu ve cezasının bulunduğunu, bu tür cihazların oy verme işlemi bittikten sonra iade edilmek üzere sandık kuruluna bırakılması gerektiğini belirten levhalar (Örnek: 20) asılır (298/92).

Sandık, oy verme kabini ve torba sayısı

MADDE 16- Milletvekili Genel Seçimi yapılacak yerlerde her bir sandık kurulu için bir oy sandığı, ikiden az olmamak üzere yeteri kadar oy verme kabini ve her oy verme günü için ayrı bir seçim torbası verilir. Oy sandığının dolması halinde kullanılacak olan ikinci oy sandığı komisyon tarafından temin edilir.

Oy zarfları ve oy pusulaları

MADDE 17- Milletvekili Genel Seçiminde "Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu" filigranlı, "sarı" renkli oy zarfları ile "beyaz" renkli birleşik oy pusulaları kullanılır.

Sandık yerinin duyurulması

MADDE 18- Yurt dışında sandıkların konulacağı yerler Yüksek Seçim Kurulunun www.ysk.gov.tr internet adresinde ilân edilir ve temsilciliklerimizce de bölgelerinde bulunan seçmenlere uygun araçlarla duyurulur.

Sandık kurulu başkanı, sandıkların konulduğu yeri, işaretler veya alışılmış araçlarla seçmenlere duyurur (Örneğin; "4 NO.LU SANDIĞA GİDER" yazısı ve ok işareti).

Sandık çevresi

MADDE 19- Sandık çevresi, sandık kurulunun görev yaptığı yer merkez olmak üzere 15 metre yarıçaplı çevredir. Bu yerde, sandık kurulu başkanı koşulları dikkate alarak bir uzaklık belirler ve bunu tutanağa geçirir.

Sandık alanı

MADDE 20- Sandık alanı, sandık kurulu başkanı tarafından şartlar dikkate alınarak belirlenen ve tutanağa geçirilen alandır (298/81-1).

Sandık çevresinde bulunabilecekler

MADDE 21- Sandık çevresinde, sandık kurulu başkan ve üyeleri, adaylar, milletvekilleri, o sandık bölgesinde kayıtlı seçmenler ve o sandıkta görevli müşahitler ile bina sorumluları ve çağrı üzerine gelen görevli kolluk güçleri veya özel güvenlik görevlilerinden başka kimse bulunamaz. Şu kadar ki, siyasi partilerin İlçe Seçim Kuruluna bildirdikleri itiraza yetkili kişiler ile temsilciler, İlçe Seçim Kurulunca önceden kendilerine verilen belge ile sandık çevresinde bulunabilirler.

Medya mensuplarının; sandık çevresinde, sandık başı işlemlerine engel olmamak şartıyla, haber amacıyla görüntü almaları ve bilgi elde etmeleri serbesttir (298/82-2).

Sandık alanında bulunabilecekler

MADDE 22- Sandık alanında, sandık çevresinde bulunma hakkına sahip kimseler ile seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçleri veya özel güvenlik görevlilerinden başka kimse bulunamaz. Ayrıca, seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçleri ve özel güvenlik görevlileri dışında resmî üniforma ve silah taşıyanlar sandık alanına giremez (298/83-1-2).

Siyasi partilerin sandık başlarında görevlendirecekleri müşahitlerin, kamu hizmetlerinden yasaklı olmayan ergin kimselerden olması şarttır. Bu şartları taşımayan kimse müşahit olamaz ve sandık alanından uzaklaştırılır.

Sandık kurulunca alınacak kararlarda uyulacak usul ve esaslar

MADDE 23- Sandık kurulunca kanun uyarınca alınması gereken tedbirler ve yapılması icap eden işlemler üzerinde anlaşma olmadığı takdirde, kurulu oluşturan üyelerin yarısından bir fazlasının görüşüne göre karar alınır veya işlem yapılır. Oyların eşitliği halinde başkanın katıldığı tarafın görüşü üstün tutulur. Sandık kurulu tarafından verilen kararlar veya yapılan işlemler matbu tutanak defterine geçirilerek altları başkan ve üyeler tarafından imzalanır. Kanuna göre başkan tarafından yapılması gereken işler ve özel olarak sandık başında yapılacak işler (açıklamalar ve uyarmalar) üyeler tarafından da yapılabilir.

Sandık çevresinde düzenin sağlanması

MADDE 24- Sandık çevresinde düzenin sağlanması sandık kurulu başkanına aittir. Sandık çevresinde alınacak tedbirler, o sandık çevresinde bulunma hakkına sahip kimselerin seçim iş ve işlemlerini takip etmelerini engelleyecek mahiyette olamaz (298/82-1).

Seçmenin oyunu tam bir serbestlikle ve gizli şekilde kullanılmasına veya sandık kurulunun görevini yapmasına

engel olmaya kalkışanlar ile oy verme, zarfların sayımı ve dökümü veya tutanaklara geçirilmesi gibi tüm sandık başı iş ve işlemlerinin düzenini bozmaya kalkışanları başkan uyarır. Bu uyarının gereğini yerine getirmeyen kimse, kolluk gücü veya özel güvenlik görevlisi çağrılarak sandık çevresinden uzaklaştırılır (298/82-3).

Sandık kurulu başkanının bu maddede belirtilen görevini yapmaması halinde, sandık kurulu karar alarak ilgili hakkında yukarıda belirtilen yetkiyi kullanır ve durumu derhal İlçe Seçim Kurulu Başkanına bildirir (298/82-4).

Sandık çevresinde cebir, şiddet veya tehdit kullanarak sandık başı düzenini bozmaya kalkışanlar, sandık kurulu başkanı veya üyelerinden biri tarafından, derhal kolluk güçleri veya

özel güvenlik görevlilerini çağırarak suretiyle sandık çevresinden uzaklaştırılır (298/82-5).

Bu madde uyarınca çağrılacak kolluk güçleri, başkanın talebine veya kurulun kararına uymak zorundadır (298/82-7).

Sandık kurulunun görev yaptığı yerde cep telefonu vb. iletişim araçlarıyla görüşme yapmak yasaktır. Ancak sandık kurulu başkan ve üyelerinin, görevleri gereği yapacağı görüşmeler bu hükmün dışındadır. Bu hükme aykırı davranan kimseler kurul başkanı tarafından uyarılır. Bu uyarıya rağmen görüşmesini sürdüren kimse, derhal oradan çıkarılır (298/82-8).

Sandık çevresinde bir suç işlenmesi halinde, sandık kurulu, durumu tutanağa geçirir ve ilgili hakkında işlem yapılmak üzere kolluk güçlerini veya özel güvenlik görevlilerini çağırır (298/82-9).

İlçe Seçim Kurulu Başkanı, sandık çevresinde, sandık başı iş ve işlemlerinin düzen içinde yürütülmesini sağlayacak tedbirleri alır; bu kapsamda verdiği talimatlara sandık kurulları uymak zorundadır (298/82-10).

Sandık alanında düzenin sağlanması

MADDE 25- Sandık çevresi dışında ancak sandık alanı içinde, 298 sayılı Kanun'da gösterilen yasaklara aykırı davranışlar olması veya suç işlenmesi halinde, bina sorumlusu tarafından kolluk güçleri veya özel güvenlik görevlileri çağrılır. Bina sorumlusunun bulunmadığı yerlerde bu yetkiler, sandık kurulu başkanı veya sandık kurulu başkanının görevlendireceği sandık kurulu üyesi tarafından kullanılır.

Sandık alanında hiç kimse, başkalarının görebileceği şekilde bir siyasi partiye ait rozet, amblem veya benzeri işaretler veya propaganda amaçlı yayınlar taşıyamaz; yazılı, sözlü veya görüntülü propaganda yapamaz (298/83-4).

İlçe Seçim Kurulu Başkanı, sandık alanlarında güvenliği ve 298 sayılı Kanun'da

öngörülen yasaklara uyulmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır; seçmenin ve sandık alanında bulunma hakkına sahip diğer kimselerin sandık alanına serbestçe girmesini engelleyen veya güçleştiren her türlü hareketi önler. Komisyonlar ve bina sorumluları bu hususlarda, İlçe Seçim Kurulu Başkanınca verilen talimatlara uymak zorundadır (298/83-5).

Oy vermeden önceki işler

MADDE 26- Sandık kurulu başkanı, kurul üyeleri arasında iş bölümü yaparak oy verme işlemini izlemek üzere iki üyeyi görevlendirir. Bu üyeler, oy vermek üzere gelen seçmenin kimliğini ve seçmen kütüğünde kayıtlı olup olmadığının kontrol edilmesini, seçmenin oy verme işlemini takip ederek karışıklığa meydan verilmemesini, seçmenin oyunu sandığa atmasını ve kendilerinin önünde bulunan oy pusulaları ve oy zarflarının kaybolmamasını sağlarlar.

Diğer bir üyeyi, oyunu veren seçmenin seçmen listesine bilgilerinin yazılmasını ve isminin karşısına imza atmasını sağlamakla görevlendirir.

Ayrıca bir üyeyi de, oy vermek üzere gelen seçmene İlçe Seçim Kurulu mührünü ve sandık kurulu mührünü taşıyan oy zarfı, arkası sandık kurulu mührü ile mühürlenmiş birleşik oy pusulası ve "TERCİH" veya "EVET" mührünü vermek ve seçmeni kabine yönlendirmekle görevlendirir.

Oy verme yeterliliğinin tespiti

MADDE 27- Seçmen kütüğüne kayıtlı her Türk vatandaşı oy verme hakkına sahiptir. Bir seçmen, ancak kendi seçim çevresi için kurulan sandıkta oy kullanabilir.

Kasıtlı suçtan dolayı hakkındaki mahkûmiyet hükmü kesinleşmiş olmakla birlikte, henüz ceza infaz kurumuna alınmayan, koşullu salıverilen ya da denetimli serbestlik hükümlerinden yararlanmak suretiyle salıverilen ancak hak ederek salıverilme süresi dolmayan hükümlüler ile uzun süreli cezasının ertelenmesi nedeniyle ceza infaz kurumunda bulunmayan hükümlüler seçmen kütüğünde kayıtlı olmaları şartıyla oy kullanabilirler.

Oy verme gününe kadar, haklarında seçme yeterliliğini kaybettiğine dair yetkili mercilerden resmî belge gelmiş bulunan seçmenlere oy kullandırılmaz.

Oy verme süresi

MADDE 28- Oy verme süresi; oy verme günü yerel saat ile 10.00'dan 19.00'a kadar geçecek zaman dilimidir.

Seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin oy verme süresi içinde oy kullanmaları esastır. Oy vermenin bitiş saati geldiği halde sandık başında oylarını vermek üzere bekleyen

seçmenler varsa, sandık kurulu başkanı bunları saydıktan ve kimliklerini aldıktan sonra sıra ile oylarını kullanmalarına izin verir. Oy vermenin bitiş saatinden sonra gelen seçmen oy kullanamaz (298/89, 96).

Oy verme düzeni

MADDE 29- Sandık başında seçmene, vereceği oy hakkında hiç kimse müdahale, telkin veya tavsiyede bulunamaz. Hiçbir seçmen oyunu kullandıktan sonra sandık başında kalamaz (298/88).

Oyunu kullandıktan sonra sandık başından ayrılmayan seçmene başkan, uzaklaşmasını hatırlatır.

Seçmen yine orada kalırsa başkan, onu kolluk gücü veya özel güvenlik görevlisi aracılığı ile uzaklaştırır.

Sandık kurulu önüne alınmada sıra

MADDE 30- Oy verme günü sandık başına gelen seçmenler, sandık kurulu önüne kurul başkanı tarafından sıra ile birer birer alınırlar.

Gebeler, hastalar ve engelliler, bekletilmeden oylarını verirler. Yaşlıların da bekletilmeden oy kullanmalarına izin verilebilir.

Yaşlılar ile engellilere yardım edenlerin de öncelikle oy kullanmalarına izin verilebilir (298/90).

Oy verme işlemi

MADDE 31- Seçmen oy vermek için geldiğinde sandık kurulu başkanı;

- a) Seçmenin Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşıyan nüfus cüzdanından veya pasaportundan kimliğini tespit eder. Seçmenin nüfus cüzdanında veya pasaportunda, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası yer almıyorsa numaranın yer aldığı ek bir kimlik belgesinin veya temsilcilikçe verilmiş seçmeni tanıtabilecek nitelikte Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşıyan nüfus kayıt örneğinin ibrazı gereklidir. Bu şekilde kimliğini ispata yarayan belge ibraz edemeyen seçmene oy kullandırmaz.

- b)** Komisyon başkanınca temin edilen bilgisayar ile SEÇSİS'te SEC_005_B "Yurt Dışı Seçmen Sorgulama ve Oy Kullandı Bilgi Girişi" ekranı üzerinden kişinin Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası girilerek seçmen kütüğüne kayıtlı olup olmadığı, kayıtlı ise oy kullanıp kullanmadığını sorgular.
- c)** Seçmen kütüğünde kaydı bulunmayan veya "Oy Kullandı" bilgisi işaretli bulunan vatandaşlara oy kullandırmaz.
- d)** Seçmen, seçmen kütüğüne kayıtlı ve "Oy Kullandı" bilgisi işaretli değilse Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, adı, soyadı, baba adı, doğum tarihine ilişkin bilgiler Örnek: 500 sayılı "Sandık Seçmen Listesi"ne yazdırır.

Ayrıca;

- a)** Kanuna uygun biçimde hazırlanmış İlçe Seçim Kurulu ve sandık kurulu mührünü taşıyan oy zarfını,
- b)** Hiçbir tarafında herhangi bir işaret bulunmayan arkası sandık kurulu mührü ile mühürlenmiş birleşik oy pusulasını, Kurul üyelerine, müşahitlere ve seçmene gösterdikten sonra "TERCİH" veya "EVET" mührü ile birlikte seçmene vererek kendisine bu mührü birleşik oy pusulasında tercih ettiği kısmın üzerine, bir siyasi parti için ayrılan bölümden dışarı taşırmamak suretiyle basması ve birleşik oy pusulasını katlayıp sarı zarfa koyarak ağzını yapıştırmasını,
- c)** Zarf içine birleşik oy pusulasından başka hiçbir şey koymamasını,
- d)** Birleşik oy pusulasının herhangi bir yerine başkaca bir işaret koyması halinde oyunun geçersiz olacağını hatırlatır ve kapalı oy verme yerine girmesini söyler. Oy pusulasını zarfa koyarak ve zarfı kapatarak oy sandığına atmak suretiyle oyunu kullanan seçmene, çizelgede isminin bulunduğu yer imzalatıldıktan sonra oy verme işleminin tamamlanmasını sağlar (298/94/C).

Seçmen, imza atmasını bilmiyor veya herhangi bir engeli nedeniyle imza atacak durumda bulunmuyorsa, sol elinin baş parmağını basar. Sol elinin baş parmağı olmayanların hangi parmağını bastığı listenin imza bölümüne ayrıca yazılır. Hiç parmağı olmayan seçmenin durumu adının karşısına yazılıp başkan tarafından imzalanır (298/93).

Seçmene;

- a) Birleşik oy pusulası verildikten sonra hata veya başka bir neden ileri sürülerek yeni bir birleşik oy pusulası verilemeyeceği,
- b) Cep telefonu, fotoğraf veya film makinesi gibi görüntü kaydedici veya haberleşme sağlayıcı cihazlarla kapalı oy verme yerine girmesinin yasak olduğu ve cezasının bulunduğu,
- c) Bu tür cihazlar varsa oy verme işlemi bittikten sonra iade edilmek üzere bırakması gerektiği de hatırlatılır (298/92).

Engellilerin oy kullanması

MADDE 32- Görme engelliler, felçliler, elleri eksik olanlar veya bu gibi bedeni engelleri açıkça belli olanlar o seçim çevresi seçmeni olan ve o sırada sandık alanında bulunan akrabalarından birinin, akrabası yoksa diğer herhangi bir seçmenin yardımı ile oylarını kullanabilirler. Bir seçmen birden fazla engelliye yardım edemez (298/93-2).

Sandık kurulu başkan veya üyeleri, engelli seçmenlere yardım etmek amacıyla oy verme kabinine giremez, oy kullanma sırasında yardım edemez.

Okuma - yazma bilmeyen seçmenlerin oy kullanmaları

MADDE 33- Okuma - yazma bilmeyen seçmenlere, oylarını kullanmaları konusunda başkaları tarafından sandık alanında yardım edilmez. Okuma - yazma bilmeyen seçmen, sorduğu ve istediği takdirde sandık kurulu başkanı, sadece birleşik oy pusulası üzerinde

bulunan siyasi parti işaretlerinden hangisinin hangi partiye ait olduğunu ve nasıl oy verileceğini açıklar.

Sandık kurulu başkan veya üyeleri, okuma - yazma bilmeyen seçmenlere oy verme sırasında yardım etmek amacıyla oy verme yerine gidemez; oy kullanma sırasında yardım edemez.

Sandık kurulu üyelerinin oy kullanması

MADDE 34- Temsilciliklerimizde veya ihtiyaç duyulması halinde diğer yerlerde kurulacak oy sandıklarında görevli sandık kurulu başkan ve üyeleri, seçmen kütüğünde kayıtlı olmak koşulu ile görevli oldukları sandıkta bu Genelge'nin 31. maddesinde öngörülen usul ve esaslara göre oy verirler.

Sayım ve döküm başlamadan önce yapılacak işler

MADDE 35- Oy verme işlemi bitince, sandık kurulu başkanı bunu yüksek sesle ilân eder ve oy vermenin bittiği saat tutanak defterine geçirilir. Oy sandıkları yerel saat ile 19.00'dan önce açılmaz (298/96).

Zarf sayım ve dökümünün açık olması ve sayım düzeni

MADDE 36- Zarf sayım ve dökümü açık olarak yapılır. Oy verme yerinde bulunanlar sayım ve dökümü izleyebilirler.

Sandık kurulu; çalışmalarını düzenli yürütebilmek bakımından, sayım ve döküm masası etrafında boş kalması gereken kısmı bir karar ile belirtir ve bu kısım etrafında orada bulunanların bu işlemleri izlemelerine engel olmayacak (ip germek gibi) tedbirleri alabilir (298/95).

Masa üzerindeki eşyaların kaldırılması, oy verenlerin sayısının denetlenmesi ve tutanağa geçirilerek ilânı

MADDE 37- Masa üzerinde, sandıktan başka ne varsa kaldırılır. Oy vermenin bittiği saat tutanak defterine geçirilir. Bundan sonra oy kullananları belirten imzalı

sandık seçmen listesinde yazılı seçmenlerin toplamı tespit edilerek; Örnek: 502 sayılı “Zarf Sayım Tutanağı”na geçirilir ve sonuçları yüksek sesle ilân edilir (298/96).

Kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve zarflar

MADDE 38- Oy zarflarından ve birleşik oy pusulalarından;

- a)** Kullanılmayanlar sayılır ve oylarını veren seçmen sayısına eklenerek sandık kuruluna teslim edilmiş bulunan birleşik oy pusulası veya zarf miktarı toplamına uygun olup olmadığı tespit edilir.
- b)** Kullanılmayan birleşik oy pusulaları veya zarflar üzerlerine sayıları yazılarak ayrı ayrı bağlanıp mühürlenir.
- c)** Kullanılmayan zarf ve birleşik oy pusulası sayıları Örnek: 502 sayılı tutanağa yazılır.
- d)** Sandık kurulu başkanı tarafından, ertesi gün kullanılmak ve Komisyona teslim edilmek üzere “TERCİH” veya “EVET” mühürleri mühür kesesine konulur.
- e)** Oy verme günü birden fazla belirlenen yerlerde sandık kurulları, kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve zarfları tutanağa geçirdikten sonra kullanılmayan oy pusulaları, zarflar ve sandık kurulu mühürleri ile diğer oy kullanma araç ve gereçlerini komisyona Örnek: 503/1 sayılı tutanakla teslim eder. Bu teslim sırasında kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve oy zarflarının adetleri tespit edilir.
- f)** Oy verme süresinin son günü kullanılmayarak artan zarflar ile oy pusulaları üzerlerine sayıları yazılarak ayrı ayrı bağlanıp mühürlenir ve torbanın alt kısmına konularak, bir boğum oluşturacak şekilde bağlanır. Bir sonraki gün oy verme devam edecek ise artan zarflar ve oy pusulaları ile mühürler kesinlikle bu torbaya konulmaz.

g) Bu işlemler bitirildikten sonra torbanın sandıktan çıkacak zarfların konulacağı kısmının boş olduğu hazır bulunanlara da gösterilmek suretiyle tespit ve ilân olunur. Bütün bu işlemler tutanağa geçirilir (298/97).

Sandığın açılması, zarfların sayımı ve oy kullanan seçmen sayısına uygunluğunun tespiti

MADDE 39- Y Yukarıdaki maddede yazılı işlemler tamamlandıktan sonra, oy sandığı oy verme yerinde bulunanların önünde açılarak sandıktan çıkan zarflar, sandık kurulu başkanı tarafından yüksek sesle iki defa sayılır. İki sayım arasında fark olursa, üçüncü sayım yapılarak sonucuna göre işlem yapılır ve kullanılan toplam zarf sayısı tespit edilir.

Oy sandığından çıkan zarf sayısı oy verenlerin sayısıyla karşılaştırılır. Bu zarfların sayısı oy veren seçmen sayısına eşit ise bu uygunluk tespit edilerek Örnek: 502 sayılı tutanağa geçirilir. Oy kullananların sayısı oy zarflarının sayısına eşit olmadığı takdirde bu husus nedeni de açıklanarak aynı tutanağa yazılır.

Oy sayım yetkisi İlçe Seçim Kuruluna ait olduğundan kesinlikle zarflar açılmaz ve oy sayımı yapılmaz.

Bütün bu işlemler ayrıca tutanak defterine geçirilerek, sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanır ve mühürlenir.

Sandıklar, seçime ait zarf sayımı bitinceye kadar oy verme yerinden çıkarılamaz (298/98).

Sandık kurulunca düzenlenen bu tutanağın aslı ile imzalı seçmen cetvelinin aslı ve tutanak defteri sandıktan çıkan zarflarla birlikte kurula ait torbaya konulur ve ağız kapatılarak mühürlenir. Oy verme süresinin son günü ise, kurula ait torbanın boğumdan sonraki üst kısmına konulur ve ağız kapatılarak mühürlenir.

Sandık kurulu başkanı ile ad çekmeyle belirlenen bir kurul

üyesi tarafından, oy zarfları ve tutanakları içeren sandık numarası yazılı ağız mühürlü oy torbası Örnek: 503/1 sayılı “Sandık Kurulunca Komisyona Teslim Edilecek Malzemeyi Gösterir Tutanak” düzenlenerek en kısa sürede Komisyona teslim edilir.

Sandık kurullarınca, birden fazla oy verme günü tespit edilen temsilciliklerde, her oy verme günü sonunda yukarıda belirtilen usuller çerçevesinde sandıklar açılır ve zarfların sayımı ile torbalama işlemi yapılır. Komisyona teslim edilecek oy zarflarını ve tutanak örneklerini içeren torbaların üzerine sandık kurulu numarası da yazılır.

Oy verme süresi sonunda sandık kurulu, kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve zarfları tutanağa geçirdikten sonra İlçe Seçim Kurulunca belirtilecek diğer araç ve gereçlerle birlikte Örnek: 503/1 sayılı tutanakla komisyona teslim eder. Bu teslim sırasında kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve oy zarflarının adetleri kesinlikle doğru tespit edilir.

Ertesi gün, komisyona teslim edilen birleşik oy pusulaları ve zarflar öncelikle kullanılır, bunlar bitmeden yeni paketler açılmaz.

Günlük oy verme süresi içinde oy sandığının dolması halinde, dolu sandık oy verme yerinde seçmenlerin görebileceği bir şekilde muhafaza edilir ve oy verme işlemlerine yeni seçim sandığının boş olduğu, orada bulunan sandık kurulu üyeleriyle müşahitler önünde tespit edilerek sandığın kapağını kapatmak ve kapağı mühür bozulmadan açılmayacak şekilde sandık kurulu mührü ile mühürlemek suretiyle ikinci sandık ile devam edilir.

Oy verme süresinin son günü “TERCİH» veya “EVET” mühürleri ile sandık kurulu mührü mühür kesesine konularak, kesenin ağız kapatılır. Bu mühür kesesi Komisyona ayrıca teslim edilir.

Temsilciliklerde oyları saklamak ve İlçe Seçim Kuruluna ulaştırmakla görevli sandık kurullarının (Komisyonun) oluşumu ve görevleri

MADDE 40- Her temsilcilikte oyları saklamak ve ağız mühürlü oy torbalarını Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenen yöntemlerle İlçe Seçim Kuruluna ulaştırmakla görevli olmak üzere; o yer misyon şefi veya en kıdemlisinin başkanlığında, o temsilcilikte görevli bir kamu görevlisi üye ve son milletvekili genel seçiminde Türkiye genelinde en çok oy alan üç siyasi partinin bildirdikleri isimlerden oluşturulan komisyon, Dışışleri Bakanlığının görüşü alınarak İlçe Seçim Kurulunca kurulur ve aynı usulle yedek üyeler seçilir. Siyasi partiler üye bildirmez ise eksiklik kamu görevlileri arasından seçilecek üye ile doldurulur.

Oy verme günü bir günden fazla olan temsilciliklerde kurulacak olan Komisyonun siyasi partili asıl ve yedek üyelerinin birden fazla bildirilebilmeleri ve bunların dönüşümlü olarak görev yapabilmeleri mümkündür.

Yüksek Seçim Kurulu ile İlçe Seçim Kurulu tarafından temsilciliklere gönderilecek her türlü seçim malzemesini, oy zarfını ve birleşik oy pusulalarını belirlenen takvim ve usul uyarınca teslim almak ve sandık kurullarına verilmek üzere temsilciliğin önceden belirlenen uygun bir yerinde muhafazasını sağlamak komisyon başkanın görevidir.

Bu komisyon;

- a)** Her oy verme gününün başında seçmenin başka yöntemle oy kullanıp kullanmadığını sorgulamak amacıyla her bir sandık kurulu için elektrik ve internet bağlantısı mevcut bir bilgisayarı kullanıma hazır bulundurmak,
- b)** Her oy verme gününün başında o gün kullanılacak oy torbalarını, birleşik oy pusulalarını, "TERCİH" veya "EVET" mühürleri ile sandık kurulu mührünün bulunduğu mühür kesesini ve kırtasiye malzemelerini

Örnek: 501/1 sayılı tutanak karşılığı sandık kurullarına teslim etmek,

- c) Sandık kurullarına teslim edilen seçim malzemelerinde eksiklik bulunması durumunda bunları tamamlamak,
- d) Sandık kurullarınca her oy verme günü sonunda getirilen sandık kurulu mührüyle mühürlü torbaları, kullanılmadan artan oy zarfları ile oy pusulalarını muhafaza edilmek üzere Örnek: 503/1 sayılı tutanak karşılığında teslim almak,
- e) Sandık kurullarınca şikâyet üzerine verilen kararlara karşı yapılacak itirazları İlçe Seçim Kuruluna derhal ulaştırmak,
- f) Oy verme süresinin bitiminde oy torbalarını en seri vasıtayla İlçe Seçim Kuruluna Örnek: 504 sayılı "Komisyon Tarafından Yurt Dışı İlçe Seçim Kuruluna Kargo ile Gönderilen Torbalara İlişkin Tutanak"la birlikte göndermek,
- g) Örnek: 504 sayılı tutanağın bir suretinin ilgili temsilcilikte saklanmasını sağlamak,
- h) Oy verme süresinin bitiminde oy zarfları ve birleşik oy pusulalarından kullanılmayarak artanları İlçe Seçim Kuruluna göndermek

görevlerini yürütür.

Torbaların korunması, tutanakların saklanması

MADDE 41- Komisyon başkanı, sandık kurulu başkanlarının getirecekleri oy torbalarını teslim almak üzere bir yetkili bulundurmak zorundadır.

Bu oy torbaları, temsilciliklerde komisyonun izni olmadan girilip çıkılamayan, kapısında en az üç farklı kilidi olan (asma kilit olabilir) ve anahtarlardan biri komisyon başkanı ve diğerleri ad çekme suretiyle belirlenecek siyasi partili üyelerde bulunan, güvenli bir yerde muhafaza edilir. Bu

yerlerin dış güvenliğinin sağlanması bakımından yerel makamlarla işbirliği yapılarak gerekli önlemler alınır.

Komasyon başkan ve üyeleri, oy verme günü oy verme süresi bitiminde, o güne ait oy torbalarının muhafaza edileceği yerde hazır bulunmak zorundadır.

Torbalarla birlikte teslim alınan tutanak örnekleri komasyon başkanı tarafından ayrı bir dosyaya konularak onun sorumluluğunda kilitli bir yerde muhafaza edilir.

Oy torbalarının İlçe Seçim Kuruluna gönderilmesi

MADDE 42- Temsilciliklerimizde oy kullanma süresince komasyona teslim edilen oy torbaları Örnek: 504 sayılı tutanak düzenlenerek Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen usul ve esaslarla İlçe Seçim Kuruluna gönderilir ve teslim edilir.

Sayım - dökümle görevli sandık kurullarının oluşturulması

MADDE 43- İlçe Seçim Kurulunca; yurt dışından ağız mühürlü olarak gelen oy torbalarının genel esaslara uygun bir şekilde yurt içinde oy verme süresi bittikten sonra sayım ve dökümünü yaptırmak üzere 298 sayılı Kanun'un 22 ve 23. maddeleri uyarınca belirlenen bir başkan, bir kamu görevlisi üye ile son milletvekili genel seçiminde Türkiye genelinde en çok oy alan üç siyasi partinin bildirdiği bir asıl ve bir yedek üyeden oluşturulan yeteri kadar sandık kurulu kurulur..

İlçe Seçim Kurulunca oyların sayım ve dökümüne ilişkin usul ve esaslar

MADDE 44- Temsilciliklerde oy vermenin başlangıç tarihinden itibaren saklanarak oy verme süresi bittikten sonra İlçe Seçim Kuruluna ulaştırılan torbalardaki oyların sayım ve dökümü, İlçe Seçim Kurulunca oluşturulan sandık kurullarınca 1 Kasım 2015 Pazar günü saat 17.00'den itibaren yapılır.

İlk önce temsilciliklerde kurulan oy sandıklarından gelen ve içinde kullanılmış oy zarfıyla tutanaklar bulunan mühürlü torbalar, oy kullanılan temsilciliklere göre ayrılır. Birden çok sandık varsa ayrıca sandık sırasına göre ayırma tabii tutulur. Daha sonra her sandığa ait torbalar tarih sırasına ve bu tarih sırası dikkate alınarak kendi aralarında oy kullanma gününe göre A, B, C ve D harfleriyle tanımlanan sandık kurulu sıra numaralarına göre dizilir.

Sandık kurulu başkanı;

- a) Sayım ve döküm cetvellerini işlemek,
- b) Oy zarflarını torbadan teker teker çıkarıp kendisine vermek,
- c) Dökümü yapılmış oy pusulalarını torbaya geri atmak işlemleri için kurul üyeleri arasında iş bölümü yapar.

Zarfların açılması ve oyların dökümü için önceden hazırlanan masaya görevlilerden başka kimse yaklaştırmaz. Sayım ve dökümü izlemek isteyenler, başkanın bu konuda alacağı güvenlik önlemlerine ve izleme düzenine uymak zorundadırlar.

Sandık kurulu başkanı sayım ve döküm işine başlamadan önce cetvellerin boş ve yazısız olduğunu orada bulunanlara gösterir.

Geçerli ve geçersiz zarflar

MADDE 45- Sandık kurulu tarafından mühürlü torbalar sıra numarasına göre açılır. Bütün zarflar sayıldıktan sonra zarflar geçerli olup olmaması yönünden aşağıdaki şekilde kontrol edilir.

- a) Sandık kurulunca verilen biçim ve renkte olmayan,
- b) "Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu" filigranı olmayan kâğıttan imal edilmiş olan,

- c) Yüksek Seçim Kurulu amblemi olmayan,
- d) Üzerinde İlçe Seçim Kurulu ve sandık kurulu mührü bulunmayan,
- e) Tamamı yırtılmış olan,
- f) Üzerinde İlçe Seçim Kurulu ve sandık kurulu mührü dışında herhangi bir mühür, imza, yazı, parmak izi veya herhangi bir işaret bulunan

zarflar geçersiz sayılır.

Ancak zarfın üzerinde, herhangi bir şekilde leke veya çizik olsa bile, bunun özel işaret koymak amacıyla yapıldığının kesin olarak anlaşılabilmesi halinde, bu zarflar geçerli sayılır.

İtiraza uğrayan zarflar ile itiraza uğramadan geçersiz sayılan zarflar, sandık kurulu başkanı tarafından bir kenara ayrılır. Sandık kurulu, bütün zarfları kontrol ettikten sonra, itiraza uğrayan zarfları inceleyerek, geçerli veya geçersiz sayılması yönünde kararını verir. Bundan sonra, o sandıktan çıkan geçerli ve geçersiz oy zarflarının toplam sayısı Örnek: 513 sayılı "Yurt Dışı Sandık Sonuç Tutanağı"nın ilgili yerine işlenir.

Geçersiz zarflar paketlenir ve paketin üzeri mühürlenerek zarf sayısı yazılır. Bu zarflar saklanır ve kesinlikle açılmaz.

Bu işlemler yapıldıktan sonra, o sandıktan çıkan geçerli ve geçersiz zarfların toplam sayısı ile oy kullanan seçmen sayısı karşılaştırılır.

Zarf sayısı, oy kullanan seçmen sayısına eşit veya eksik ise başkaca bir işlem yapılmaz.

Zarf sayısı, oy kullanan seçmen sayısından fazla ise eşitliği sağlamak için önce geçersiz zarf sayısı düşülür. Geçersiz zarf sayısının düşülmesi halinde de eşitlik sağlanamıyorsa, sandık kurulu başkanı geçerli zarflar

arasından, eşitliği sağlayacak sayıda zarfı gelişigüzel çeker ve bu zarflar açılmadan derhal yakılarak imha edilir. İmha edilen zarf sayısı Örnek: 513 sayılı Tutanağa yazılır.

Geçerli ve geçersiz oylar

MADDE 46 -

A) Aşağıda yazılı birleşik oy pusulaları geçerli değildir.

- a) Sandık kurulunca verilen ve o seçim için düzenlenmiş biçim ve renkte olmayan,
- b) "Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu" filigranı bulunmayan,
- c) Arkasında sandık kurulu mührü bulunmayan,
- d) Hiçbir yerine "TERCİH" veya "EVET" mührü basılmamış olan,
- e) Siyasi partilere ayrılan alanlardan birden fazlasına "TERCİH" veya "EVET" mührü basılmış olan,
- f) Birden fazla siyasi partiye ayrılan alana taşmış "TERCİH" veya "EVET" mührü bulunan,
- g) Bütünlüğü bozulacak şekilde yırtılmış veya koparılmış olan,
- h) Üzerine "TERCİH" veya "EVET" mührü dışında veya "TERCİH" veya "EVET" mührü yerine herhangi bir özel işaret, herhangi bir isim, imza kaşesi, mühür veya parmak izi basılmış olan,
- i) Üzerinde yer alan siyasi partilere ait bölümleri belirgin bir şekilde ve özel olarak karalanmış, çizilmiş veya işaretlenmiş olan,
- j) Üzerinde yer alan matbu yazıların ve şekillerin dışında

yazılar veya harfler veya sayılar yazılmış veya şekiller çizilmiş olan.

B) Aşağıdaki haller oy pusulalarını geçersiz kılmaz:

- a) Zarfların açılması veya oyların okunması sırasında yırtılması,
- b) Bütünlüğü bozulmaksızın bir kısmının kazaen yırtılması,
- c) Herhangi bir şekilde lekelenmiş olup da bunun özel olarak işaret koymak amacıyla yapıldığının anlaşılabilmesi,
- d) Birleşik oy pusulasının katlanarak zarfa konulması sebebiyle "TERCİH" veya "EVET" mührü ile oy pusulasının arkasına basılan sandık kurulu mühür izinin oy pusulasının diğer kısımlarına geçmesi,
- e) Bir siyasi parti alanına basılan "TERCİH" veya "EVET" mührünün sadece iki siyasi partinin alanını ayıran çift çizgili bölgeye taşınmış olması,
- f) Başka bir siyasi partinin alanına taşınmamak kaydıyla, bir siyasi parti alanına birden çok "EVET" veya "TERCİH" mührü basılması (298/101),
- a) Siyasi partinin oy pusulasındaki ambleminin üzerine "TERCİH" veya "EVET" mührü basılması.

Zarfların açılması, oyların sayım ve dökümü ile sandık sonuç tutanaklarının düzenlenmesi

MADDE 47- Sayım ve döküm cetvellerinde (Örnek: 512), ilk önce birleşik oy pusulasındaki sıraya göre siyasi parti adları soldan sağa doğru sütunların yukarısındaki hanelere yazılır.

Sandık kurulu başkanı tarafından görevlendirilen üye, oy zarfını torbadan teker teker alarak başkana verir. Başkan zarfı açarak içinden çıkan oy pusulasının ön yüzünü

herkesin görebileceği ve işitebileceği şekilde okur.

Birleşik oy pusulası üzerinde hangi siyasi partiye ait yere “TERCİH” veya “EVET” mührü basılmış ise, o siyasi partinin adı okunur.

Siyasi partilerin aldığı ve herhangi bir itiraza uğramadan geçerli sayılan her oy, okunmasını müteakiben, görevli iki üye tarafından, aynı anda o siyasi partiye ayrılmış bulunan sütundaki rakamlar birden başlamak üzere, sırasına göre çizilmek suretiyle ayrı ayrı

Örnek: 512 sayılı “Yurt Dışı Oy Sayım Döküm Cetveli”ne işlenir. Bu işlemin usulüne uygun yapıp yapılmadığı, sandık kurulu başkanı tarafından sürekli denetlenir.

Okunan geçerli oy pusulaları ve zarfları, görevli üye tarafından, masa üzerinde düzenli biçimde yerleştirilir ve muhafaza edilir.

Geçersiz sayılan veya geçerli olmasına rağmen hesaba katılmaması gereken oy pusulaları ile geçerli olup olmadığı veya hesaba katılıp katılmaması yönünde tereddüt edilen veya itiraza uğrayan oy pusulaları, sayım ve döküm cetveline işlenmeksizin ayrılır ve sandık kurulu başkanı tarafından muhafaza altına alınır.

Bütün zarfların açılıp okunması bittikten sonra; itiraz edilmeksizin geçerli sayılan ve her iki sayım ve döküm cetveline işlenen oy sayıları, her siyasi partinin sütununda işaretlenmiş son rakamlar karşılaştırılarak, her siyasi partinin aldığı geçerli oy sayısının iki cetvelde de aynı olup olmadığı başkan tarafından kontrol edilir. Oy sayıları aynı ise, her siyasi partinin aldığı geçerli oylar toplanarak, itiraz edilmeksizin geçerli sayılan bu oyların toplam sayısı, Örnek: 513 sayılı tutanağa rakam ve yazı ile işlenir.

Siyasi partilerin aldıkları ve kendi hanelerine işlenmiş geçerli oy sayılarını gösterir rakamların her iki sayım ve

döküm cetvelinde de aynı olmaması halinde ikinci sayım yapılır.

İkinci sayımda, geçerli tüm oy pusulaları yeniden, tek tek okunarak, boş ve yazısız iki ayrı Örnek: 512 sayılı cetvele işlenir. Bu cetvellerdeki oy sayıları aynı ise, her siyasi partinin aldığı geçerli oylar toplanarak, itiraz edilmeksizin geçerli sayılan bu oyların toplam sayısı, Örnek: 513 sayılı tutanağa rakam ve yazı ile işlenir.

İkinci sayımda kullanılan sayım ve döküm cetvelinde yer alan oy sayıları da aynı çıkmazsa, yukarıda belirtilen usule göre üçüncü sayım yapılır ve kurulun varsa siyasi partili olmayan, yoksa başkan tarafından belirlenecek üyesi tarafından tek sayım ve döküm cetveline işlenmek suretiyle sonucuna göre işlem yapılır. Birden fazla sayım yapılan hallerde, bu sayımlarda kullanılan sayım ve döküm cetvellerinin üzerine, hangi sayıma ait olduğu büyük harflerle yazılır ve tüm cetveller muhafaza edilir.

Açılan sandığa ait torbadaki son geçerli zarf açılıp içindeki oy pusulası okunduktan sonra, sandık kurulu başkanı tarafından o torbaya ait açılmayan geçerli zarf olup olmadığı kontrol edilir ve açılan zarfların sayısı ile torbadan çıkan ve tutanağa işlenmiş olan geçerli zarf sayısı karşılaştırılır ve sonuç tutanak defterine işlenir.

Geçerli oyların sayım ve döküm cetvellerine işlenmesinden sonra, hesaba katılıp katılmaması veya geçerli sayılıp sayılmaması yönünde tereddüt edilen veya itiraza uğrayan oy pusulaları, sandık kurulunca ayrı ayrı değerlendirilerek karara bağlanır ve bu karar, tutanak defterine yazıldıktan sonra mühürlenip imzalanır.

Sandık kurulu kararı ile geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulaları, sayım ve döküm cetvelinde ait olduğu siyasi partiye ayrılmış bulunan sütuna işlenir. Bu şekilde geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulalarının toplam sayısı, sandık sonuç tutanağının ilgili yerine işlenir.

Geçerli sayılmayan veya hesaba katılmayan oy pusulaları, ayrı ayrı paket yapılarak bağlanır ve paketin üzeri mühürlenerek, sayısı yazılır ve saklanır. Bu oy pusulaları yakılamaz, yırtılamaz ve yok edilemez. Bunların sayısı, sandık sonuç tutanağının ilgili yerine işlenir.

Yukarıda belirtilen işlemler tamamlandıktan sonra, sayım ve döküm cetvelinde siyasi partilerin aldığı oyların toplam sayısı, kendi sütununun altına rakam ve yazıyla işlenir.

Sayım ve döküm cetvelinde, siyasi partilerin aldığı oylar, orada bulunanlara başkan tarafından yüksek sesle ilân edilir.

Sandık kurulu, Örnek: 513 sayılı sandık sonuç tutanağını iki nüsha olarak, sayım ve döküm işlemleri sırasında elde edilen bilgilere ve sayım ve döküm cetveli sonucuna göre okunaklı bir şekilde düzenler. Bu tutanakların ait olduğu bölümüne, bilgiler eksiksiz olarak işlendikten sonra, başkan ve üyeler tarafından ad ve soyadları yazılarak imzalanır ve sandık kurulu mührü ile mühürlenir.

Bütün bu işlemler, tutanak defterine geçirilerek, sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanır ve mühürlenir.

Sandık kurulunca düzenlenen tutanak, torbalardaki oyların sayım ve dökümü sırasında

İlçe Seçim Kurulunca düzenlenen tutanaklar, kurullarca imza edilen sayım ve döküm cetvelleri, sandık seçmen listesi, geçerli sayılan oy pusulaları, geçersiz sayılan oy pusulaları ve itiraz sonucu geçerli sayılan oy pusulaları ile beraber hesaba katılmayan zarflar ayrı ayrı paketler halinde mühürlenip torbaya konulur ve torbanın ağzı kapatılarak mühürlenir. Bu torbalar İlçe Seçim Kuruluna yasal süresince saklanmak üzere teslim edilir (298/100).

SEÇSİS'ten elektronik ortamda alınan sandık sonuç tutanakları ile sayım ve döküm cetvellerinde, her

sandık için farklı sandık numarası ve karekod kaydı bulunduğundan, söz konusu tutanakların bilgisayardan sadece A4 (210x297 mm) formatında beyaz kâğıda çıktısı alınır. Bu sebeple fotokopi ile çoğaltılmış tutanaklar kullanılamaz. Tutanaklar, İlçe Seçim Kurulunca tarayıcıdan geçirileceğinden buruşturulmaması, katlanmaması, karekodun üzerinin herhangi bir şekilde çizilmemesi, karalanmaması, ıslatılmaması vb. hususlara dikkat edilmesi gerekir. Bu nedenle sandık sonuç tutanakları ile sayım ve döküm cetvellerinin imzalanıp, mühürlenildikten sonra

İlçe Seçim Kuruluna teslim edilinceye kadar katlanmadan sıgabileceği poşet dosya içerisinde muhafaza edilmelidir.

Siyasi parti müşahitlerinin oy sayım ve dökümünde bulunmaları

MADDE 48- Siyasi partilerin müşahitleri, sayım masası başında yer alabilir ve oy pusulalarını görebilirler. Ancak siyasi parti müşahitlerinin sayısı beşten fazla ise, hazır bulunanlar arasından başkan tarafından kurul önünde ad çekme suretiyle, sandık başında kalacak beş siyasi parti müşahidi her biri ayrı siyasi partiden olmak üzere tespit edilir. Diğer müşahitler için sayım işlemini yakından takip edebilecekleri bir yer ayrılır (298/100).

İlçe Seçim Kurulunca sandık sonuç tutanaklarının birleştirilmesi ve denetlenmesi

MADDE 49- Sandık kurullarından gelen sonuçların SEÇSİS'te YRTDS-010 "Sandık Sonuçları Girişi" ekranı kullanılarak girişi yapılır.

İlçe Seçim Kurulu tarafından, sandık kurullarından gelen Örnek: 513 sayılı tutanakta yer alan bilgiler SEÇSİS uygulamaları, seçim işlemleri-sandık sonuç girişi (YRTDS-010) ekranına girildikten sonra karekodlu ve imzalı sandık sonuç tutanakları ile sayım ve döküm cetvelleri, İlçe Seçim Kurulunda bulunan tarayıcılar ile SEÇSİS uygulamaları tarama modülü kullanılarak taranır. Bu işlem tutanaklar geldikçe bekletilmeksizin yapılır.

Tüm sandıklara ait sonuç girişleri yapıldıktan sonra Örnek: 514 sayılı “Temsilcilik Birleştirme Tutanağı” alınır.

Örnek: 514 sayılı “Temsilcilik Birleştirme Tutanağı” imzalandıktan sonra SEÇSİS uygulamaları tarama modülü kullanılarak taranır.

Örnek: 514 sayılı tutanak imzalanmadan önce, birleştirmesi yapılan sandık sonuç tutanaklarındaki bilgilerin tamamını gösterir bir döküm cetveli, İlçe Seçim Kurulunun siyasi partili üyelerine de birer nüsha çoğaltılarak verildikten sonra, o tutanakta birleştirmesi yapılan sandık sonuç tutanaklarında, siyasi partilerin aldıkları oy sayıları, İlçe Seçim Kurulunda, başkanın görevlendireceği memur üyelerden biri tarafından, birleştirme tutanağındaki sıraya göre, yüksek sesle okunmak suretiyle Örnek: 514 sayılı tutanağa işlenen oy sayılarında yanlışlık olup olmadığı denetlenir. İlçe Seçim Kurulunda yeterli imkân olması halinde denetim işlemi, hazır bulunanların izleyebileceği şekilde görüntülü olarak cihazlarla yayınlanabilir.

Başkan, denetim sırasında tespit edilen hataları denetim tutanağına (Örnek: 90/A) geçirmek üzere, kurulun diğer memur üyesini görevlendirir. Denetim tutanağında, İlçe Seçim Kurulunun adı, denetlenen seçim ile denetim işlemi sırasında hatalı bilgi girişi yapıldığı tespit edilen sandıkların numarasını yazmaya elverişli bir cetvel yer alır. Denetleme sırasında, ilçe birleştirme tutanağına hatalı olarak işlenmiş sandık kurulu sonuç tutanakları bir kenara ayrılır. Denetim işlemi sonucunda, düzenlenen tutanak başkan ve üyelerce imzalanır. Denetim işlemi tamamlandıktan sonra, hata tespit edilmişse, ayrılan sandık sonuç tutanaklarına göre gerekli düzeltmeler yapılarak hazırlanan Örnek: 514 sayılı tutanak, kurul başkanı ve üyelerince imzalanır ve sonuçlar hazır bulunanlara sözlü olarak ilân edilir.

Hatalı bilgi girişi nedeniyle düzenlenen (Örnek:90/A)

tutanağın imzalanmasından sonra SEÇSİS'te (SCM-017-1) "Sandık Sonuçları Günleme" ekranından denetim tutanağı (Örnek: 90/A) değişikliği veya ilçe seçim kurulu kararına göre ilgili sandıklar için sonuç bilgi değişikliği yapılır. İlgili sandıklar için SCNR_001 ekranında sandık sonuç tutanağındaki karekodun yanında bulunan karekod numaralarının elle girişi sağlandıktan sonra denetim tutanağı (Örnek: 90/A) ile varsa ilçe seçim kurulu kararının taraması gerçekleştirilir. Bu işlemlerden sonra Örnek: 514 sayılı tutanak yeniden düzenlendikten ve imzalandıktan sonra tekrar taranır.

Örnek: 514 sayılı tutanaktaki bilgilere göre hazırlanacak tutanak özetinin (Örnek:514/1) onaylı bir sureti, İlçe Seçim Kurulunda herkesin inceleyebileceği uygun bir yere bir hafta süreyle asılmak suretiyle ilân edilir.

Aynı yabancı ülke içinde birden fazla temsilcilikte oy kullanılmış ise Örnek: 515 sayılı "Ülke (Temsilcilikler) Birleştirme Tutanağı" alınır, imzalandıktan sonra SEÇSİS uygulamaları tarama modülü kullanılarak taranır.

Bundan sonra Örnek: 516 sayılı "Ülkeler Birleştirme Tutanağı" ile geçici gümrük kapısı seçim kurullarından gelen sonuçların birleştirmesini de yapmak suretiyle bu iki birleştirme tutanağı, imzalandıktan sonra SEÇSİS uygulamaları tarama modülü kullanılarak taranır ve birleştirilmek üzere İlçe Seçim Kurulu Başkanı ve en az iki üye tarafından en kısa sürede Ankara İl Seçim Kuruluna götürülür ve teslim edilir (298/94/C).

Bu tutanaklar başkan ve üyeler tarafından imza edilerek birer örneği kurulun siyasi partili üyeleri ile siyasi partilerin müşahitlerine imza karşılığında verilir. Bir örneği de İlçe Seçim Kurulunun çalıştığı binanın kapısına bir hafta süre ile asılır.

Yurt dışı sandıklardan ve gümrük kapılarından gelen sonuçlar Ankara İl Seçim Kurulunca Örnek: 517 sayılı "Ülkeler ve Gümrük Kapıları Birleştirme Tutanağı"nda

birleştirilir, imzalandıktan sonra SEÇSİS uygulamaları tarama modülü kullanılarak taranır ve bu tutanak en seri vasıtaıyla Yüksek Seçim Kuruluna gönderilir.

şikâyet, itiraz ve diğer hükümler

MADDE 50- andık kurulu başkanlarının veya bu kurulların yaptıkları işlemlere veya aldıkları tedbirlere ve bunlara benzer sair işlemlerine karşı yapılacak şikâyet ve itirazlar ile bu Genelge'de hüküm bulunmayan hallerde "26. Dönem Milletvekili Genel Seçiminde Sandık Kurullarının Oluşumu, Görev ve Yetkilerini Gösterir 135 sayılı Genelge'nin" ilgili hükümleri uygulanır.

Dayanak

MADDE 51- Bu Genelge, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu hükümlerine dayanılarak Yüksek Seçim Kurulunun 26/08/2015 tarih ve 2015/1552 sayılı kararı ile "202/1 sayılı Genelge" olarak kabul edilmiştir.

İTİRAZ DİLEKÇELERİ

**SANDIK KURULUNUN RET KARARINA KARŞI SANDIK KURULU
ARACILIĞIYLA SUNULACAK İTİRAZ DİLEKÇESİ** **Örnek 2/A**

..... İlçe Seçim Kurulu Başkanlığına
Sunulmak Üzere ..... Nolu Sandık Kurulu Başkanlığına

... / ... / 2015

İTİRAZ EDEN : .....

İTİRAZ ONUNAN ..... Nolu Sandık Kurulu'nun
KARAR : ... / ... / 2014 tarihli ve ..... Sayılı Kararı.

AÇIKLAMALAR : 26. Dönem Millevekilliği Genel Seçiminde
..... Nolu sandık Kurulu'nun oy kullanılması / sayım döküm / tutanak
düzenlenmesi sırasında şu işlem yapılmıştır.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Usule, Yasaya, YSK karar ve genelgelerine aykırı olan ve yukarıda anlatılan şekilde yapılan uygulamaya karşı şikayetimiz Sandık Kurulunca reddedilmiştir. İtirazımıza ilişkin ret kararının kaldırılarak sonucun hızlı bir şekilde ilgili Sandık Kurulu'na ulaştırılmasını ve hukuka aykırılığın giderilmesini dilerim.

Saygılarımla.

Ek : ..... Nolu Sandık Kurulu Ret Kararı

Adres : ..... **Adı – Soyadı :**
.....
..... **İmzası :**
.....

YURTDIŐINDA OY KULLANILACAK GÜNLERİ GÖSTERİR ÇİZELGE

ÜLKE	TEMSİLCİLİK ADI	OY VERME GÜN SAYISI	BİR GÜNDE KURULACAK MAKSİMUM SANDIK SAYISI	İLK TARİH	SON TARİH
ALMANYA	Berlin BK	18	8	08.10.2015	25.10.2015
	Düsseldorf BK	18	8	08.10.2015	25.10.2015
	Essen BK	18	7	08.10.2015	25.10.2015
	Frankfurt BK	18	8	08.10.2015	25.10.2015
	Hamburg BK	18	6	08.10.2015	25.10.2015
	Hannover BK	18	7	08.10.2015	25.10.2015
	Karlsruhe BK	18	8	08.10.2015	25.10.2015
	Köln BK	18	7	08.10.2015	25.10.2015
	Mainz BK	18	4	08.10.2015	25.10.2015
	Münih BK	18	6	08.10.2015	25.10.2015
	Münster BK	18	6	08.10.2015	25.10.2015
	Nürnberg BK	18	4	08.10.2015	25.10.2015
	Stuttgart BK	18	11	08.10.2015	25.10.2015

ÜLKE	TEMSİLCİLİK ADI	OY VERME GÜN SAYISI	BİR GÜNDE KURULACAK MAKSİMUM SANDIK SAYISI	İLK TARİH	SON TARİH
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ	Boston BK	9	2	17.10.2015	25.10.2015
	Houston BK	9	1	17.10.2015	25.10.2015
	Los Angeles BK	9	2	17.10.2015	25.10.2015
	Miami BK	9	1	17.10.2015	25.10.2015
	New York BK	9	4	17.10.2015	25.10.2015
	Şikago BK	9	2	17.10.2015	25.10.2015
	Vaşington BE	9	2	17.10.2015	25.10.2015
	Tirana BE	1	2	25.10.2015	25.10.2015
	Kanberra BE	10	1	16.10.2015	25.10.2015
AVUSTRALYA	Melburn BK	10	2	16.10.2015	25.10.2015
	Sidney BK	10	2	16.10.2015	25.10.2015
	Bregenz BK	18	1	08.10.2015	25.10.2015
AVUSTURYA	Salzburg BK	18	2	08.10.2015	25.10.2015
	Viyana BK	18	6	08.10.2015	25.10.2015

ÜLKE	TEMSİLCİLİK ADI	OY VERME GÜN SAYISI	BİR GÜNDE KURULACAK MAKSİMUM SANDIK SAYISI	İLK TARİH	SON TARİH
AZERBAJYAN	Bakü BE	1	5	25.10.2015	25.10.2015
	Gence BK	1	1	25.10.2015	25.10.2015
BAHREYN	Nağçivan BK	1	1	25.10.2015	25.10.2015
	Manama BE	1	1	25.10.2015	25.10.2015
BELÇİKA	Anvers BK	18	4	08.10.2015	25.10.2015
	Brüksel BK	18	6	08.10.2015	25.10.2015
BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ	Abu Dhabî BE	2	1	24.10.2015	25.10.2015
	Dubai BK	2	2	24.10.2015	25.10.2015
BİRLEŞİK KRALLIK	Edinburg BK	4	1	22.10.2015	25.10.2015
	Londra BK	4	40	22.10.2015	25.10.2015
BOSNA HERSEK	Saraybosna BE	2	2	24.10.2015	25.10.2015
	Burgaz BK	3	1	23.10.2015	25.10.2015
BULGARİSTAN	Filibe BK	3	2	23.10.2015	25.10.2015
	Sofya BE	3	2	23.10.2015	25.10.2015
CEZAYİR	Cezayir BE	2	1	24.10.2015	25.10.2015

ÜLKE	TEMSİLCİLİK ADI	OY VERME GÜN SAYISI	BİR GÜNDE KURULACAK MAKSİMUM SANDIK SAYISI	İLK TARİH	SON TARİH
ÇEK CUMHURİYETİ	Prag BE	1	1	25.10.2015	25.10.2015
	Guangzhou BK	1	1	25.10.2015	25.10.2015
ÇİN HALK CUMHURİYETİ	Hong Kong BK	1	1	25.10.2015	25.10.2015
	Pekin BE	1	1	25.10.2015	25.10.2015
	Şanghay BK	1	1	25.10.2015	25.10.2015
	Kopenhag BE	18	2	08.10.2015	25.10.2015
DANİMARKA	Helsinki BK	1	6	25.10.2015	25.10.2015
FİNLANDİYA	Bordeuaux BK	18	1	08.10.2015	25.10.2015
	Lyon BK	18	5	08.10.2015	25.10.2015
	Marsilya BK	18	1	08.10.2015	25.10.2015
	Nantes BK	18	1	08.10.2015	25.10.2015
	Paris BK	18	7	08.10.2015	25.10.2015
FRANSA	Strazburg BK	18	4	08.10.2015	25.10.2015
	Pretorya BE	1	1	25.10.2015	25.10.2015
	G.AFRİKA CUMHURİYETİ				

ÜLKE	TEMSİLCİLİK ADI	OY VERME GÜN SAYISI	BİR GÜNDE KURULACAK MAKSİMUM SANDIK SAYISI	İLK TARİH	SON TARİH
GÜRCİSTAN	Batum BK	1	1	25.10.2015	25.10.2015
	Tiflis BE	1	1	25.10.2015	25.10.2015
HOLLANDA	Deventer BK	5	20	21.10.2015	25.10.2015
	Amsterdam BK	5	18	21.10.2015	25.10.2015
	Rotterdam BK	5	54	21.10.2015	25.10.2015
	Tahran BE	1	1	25.10.2015	25.10.2015
İRAN	Tebriz BK	1	1	25.10.2015	25.10.2015
	Urumiye BK	1	1	25.10.2015	25.10.2015
İRLANDA	Dublin BE	1	2	25.10.2015	25.10.2015
	Barcelona BK	1	2	25.10.2015	25.10.2015
İSPANYA	Madrid BE	1	2	25.10.2015	25.10.2015
	Telaviv BE	2	2	24.10.2015	25.10.2015
İSRAİL	Stockholm BE	2	16	24.10.2015	25.10.2015
İSVEÇ					

ÜLKE	TEMSİLCİLİK ADI	OY VERME GÜN SAYISI	BİR GÜNDE KURULACAK MAKSİMUM SANDIK SAYISI	İLK TARİH	SON TARİH
İSVİÇRE	Bern BE	18	2	08.10.2015	25.10.2015
	Cenevre BK	18	1	08.10.2015	25.10.2015
	Zürih BK	18	4	08.10.2015	25.10.2015
İTALYA	Milano BK	3	4	23.10.2015	25.10.2015
	Roma BE	3	1	23.10.2015	25.10.2015
	Tokyo BE	1	3	25.10.2015	25.10.2015
KANADA	Ottava BE	3	6	23.10.2015	25.10.2015
	Toronto BK	3	4	23.10.2015	25.10.2015
	Doha BE	1	3	25.10.2015	25.10.2015
KAZAKİSTAN	Aktau BK	2	1	24.10.215	25.10.2015
	Almatı BK	2	1	24.10.215	25.10.2015
	Astana BE	2	1	24.10.215	25.10.2015
KIRGIZİSTAN	Bişkek BE	2	1	24.10.215	25.10.2015
	Priştine BE	1	2	25.10.2015	25.10.2015
KUVEYT	Kuweyt BE	1	1	25.10.2015	25.10.2015

ÜLKE	TEMSİLCİLİK ADI	OY VERME GÜN SAYISI	BİR GÜNDE KURULACAK MAKSİMUM SANDIK SAYISI	İLK TARİH	SON TARİH
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ	Lefkoşa BE	18	5	08.10.2015	25.10.2015
LÜBNAN	Beyrut BE	1	4	25.10.2015	25.10.2015
MACARİSTAN	Budapeşte BE	1	2	25.10.2015	25.10.2015
MAKEDONYA	Üsküp BE	2	2	24.10.2015	25.10.2015
MISIR	İskenderiye BK	1	1	25.10.2015	25.10.2015
	Kahire BE	1	1	25.10.2015	25.10.2015
NORVEÇ	Oslo BE	7	1	19.10.2015	25.10.2015
ÖZBEKİSTAN	Taşkent BE	1	1	25.10.2015	25.10.2015
POLONYA	Varşova BE	1	2	25.10.2015	25.10.2015
ROMANYA	Bükreş BE	4	3	22.10.2015	25.10.2015
	Köstence BK	4	1	22.10.2015	25.10.2015
	Kazan BK	2	1	24.10.2015	25.10.2015
	Moskova BE	2	4	24.10.2015	25.10.2015
RUSYA	Novorossiysk BK	2	1	24.10.2015	25.10.2015
	St.Petersburg BK	2	1	24.10.2015	25.10.2015

ÜLKE	TEMSİLCİLİK ADI	OY VERME GÜN SAYISI	BİR GÜNDE KURULACAK MAKSİMUM SANDIK SAYISI	İLK TARİH	SON TARİH
SUDAN	Hartum BE	1	1	25.10.2015	25.10.2015
SUUDİ ARABİSTAN	Cidde BK	3	6	23.10.2015	25.10.2015
	Riyad BE	3	5	23.10.2015	25.10.2015
TAYLAND	Bangkok BE	1	1	25.10.2015	25.10.2015
TÜRKMENİSTAN	Aşgabat BE	3	2	23.10.2015	25.10.2015
	Kiev BE	1	2	25.10.2015	25.10.2015
UKRAYNA	Odessa BK	1	1	25.10.2015	25.10.2015
UMMAN	Muskat BE	1	2	25.10.2015	25.10.2015
ÜRDÜN	Amman BE	1	2	25.10.2015	25.10.2015
YENİ ZELANDA	Wellington BE	1	1	25.10.2015	25.10.2015
	Atina-Pire BK	2	4	24.10.2015	25.10.2015
YUNANİSTAN	Gümülcine BK	2	1	24.10.2015	25.10.2015
	Rodos BK	2	1	24.10.2015	25.10.2015
	Selanik BK	2	1	24.10.2015	25.10.2015

A series of 25 horizontal dotted lines for writing.

A series of 30 horizontal dotted lines for writing.

A series of 25 horizontal dotted lines for writing.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

**HUKUK VE SEÇİM İŞLERİNDEN SORUMLU
GENEL BAŞKAN YARDIMCILIĞI**

**YURT DIŞI
SANDIK KURULU ÜYELERİ VE
GÖZLEMCİLER (MÜŞAHİTLER)
İÇİN REHBER**